

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MĘCINKA NA LATA 2026-2031

Diagnoza delimitacyjna

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
Podstawa prawna	3
2. Charakterystyka gminy	4
3. Diagnoza obszaru zdegradowanego.....	5
3.1 Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego	5
Wyróżnione obszary porównawcze	7
Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	8
3.2 Sfera społeczna.....	12
3.3 Sfera gospodarcza	24
3.4 Sfera środowiskowa	26
3.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	33
3.6 Sfera techniczna	37
3.7 Podsumowanie	42
Podsumowanie analizy – sfera społeczna	42
Podsumowanie analizy – sfera pozaspołeczna.....	46
4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego.....	48
5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji Gminy Męcinka	51
Spis tabel i grafik.....	55

1. Wprowadzenie

Przedmiotowy dokument stanowi pierwszy etap prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Męcinka na lata 2026-2031. Jest to diagnoza delimitacyjna, której opracowanie pozwala na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a następnie na tej podstawie możliwe jest opracowanie i uchwalenie gminnego programu rewitalizacji. Diagnoza, jak i cały program opracowywane są zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Głównym celem diagnozy delimitacyjnej jest rozpoznanie obszarów w gminie Męcinka, w których występuje wysoka kumulacja problemów, w szczególności o charakterze społecznym. Wyznaczenie i przyjęcie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w formie aktu prawa miejscowego umożliwi rozpoczęcie kolejnego etapu prac nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Męcinka na lata 2026-2031. Należy podkreślić, że zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji, proces ten powinien być skoncentrowany terytorialnie, co oznacza realizację projektów rewitalizacyjnych wyłącznie na precyzyjnie określonym obszarze. Obszar ten powinien spełniać kryteria ludnościowe i powierzchniowe - nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Proces rewitalizacji powinien stanowić spójną i dobrze zaplanowaną interwencję, skoncentrowaną na terenach najbardziej dotkniętych negatywnymi zjawiskami i kluczowych dla rozwoju lokalnego.

Podstawa prawna

Diagnoza delimitacyjna przeprowadzona w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji została opracowana w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Art. 9. ust.1 ww. ustawy wskazuje, że jako obszar zdegradowany można wyznaczyć - obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Dodatkowo, zgodnie z zapisami ustawy obszar ten może zostać wyznaczony z uwagi na powyższe kryteria oraz występowanie co najmniej jednego negatywnego zjawiska w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej.

Warunki dotyczące obszaru rewitalizacji wskazuje art. 10. mówiący o tym, że obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić

rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Dodatkowo obszar rewitalizacji dotyczą kryteria: ludnościowe i powierzchniowe, a więc nie może być on większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

W ramach diagnozy delimitacyjnej zaprezentowano wyniki analizy sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej dla Gminy Męcinka. W podrozdziale 3.1. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego, przedstawiony został katalog kryteriów delimitacji, w oparciu, o który przeprowadzona została przedmiotowa analiza, której wyniki zaprezentowano w kolejnych rozdziałach.

2. Charakterystyka gminy

Gmina Męcinka jest gminą wiejską, położoną w powiecie jaworskim, w województwie dolnośląskim. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 3, drogi wojewódzkie: nr 320, nr 363 i nr 365 oraz jednotorowa linia kolejowa. Siedzibą gminy jest miejscowość Męcinka, pełniąca funkcje usługowo-administracyjne. Gmina ma powierzchnię 147,84 km² i w 2024 r. zamieszkiwało ją 5 003 mieszkańców. Przyrost naturalny w gminie jest ujemny, co może wynikać ze starzenia się społeczności lokalnej. Saldo migracji natomiast w 2024 r. wynosiło 11,0 co świadczy o atrakcyjności osiedleńczej gminy i przenoszenia się na jej teren nowych mieszkańców. Gmina ma charakter rolniczy oraz pośrednio turystyczno-rekreacyjny. Położona jest na Równinie Jaworskiej i Pogórzu Kaczawskim oraz na terenie utworzonego w 1992 roku Parku Krajobrazowego „Chełmy”. Północno-wschodnia część gminy, obejmująca Równinę Jaworską, to płaski teren przecięty doliną Nysy Szalonej. Z kolei obszar Pogórza Kaczawskiego charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą – dawnymi stożkami wulkanicznymi, wąwozami i wzgórzami bazaltowymi, z których najwyższe to Mszana (475 m n.p.m.), Jastrzębna (468 m n.p.m.) i Czartowska Skała (463 m n.p.m.)¹. Oprócz wskazanego parku krajobrazowego na terenie gminy znajduje się również specjalny obszar ochrony „Góry i Pogórze Kaczawskie” oraz rezerwat „Mszana i Obłoga”. W północno-wschodniej części gminy znajduje się sztuczny zbiornik „Słup”.

W okolicach miejscowości Chełmiec, Męcinka i Stanisławów odkryto liczne zabytki archeologiczne oraz pozostałości dawnego górnictwa i hutnictwa metali, które stanowią dowód bogatej historii i dziedzictwa gminy². Bogactwa mineralne oraz dobre i żyzne gleby miały wpływ na kształtowanie się osadnictwa w gminie. Duży wpływ na rozwój cywilizacyjny obszaru mieli Cystersi, którzy w XIII w. założyli w Słupie grangię klasztorną i przyczynili się do rozwoju okolicznych wsi, m.in. Pomocne,

¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

² <https://www.mecinka.pl/dlamieszkanca/o-gminie/41-o-gminie.html>

Muchów, Kondratów, Chełmiec i Sichów. Z tego okresu pochodzą również stawy hodowlane w rejonie Muchowa, istniejące do dziś.

W XIX i na początku XX w. miejscowości te posiadały dobrze rozwiniętą infrastrukturę wiejską (młyny, tartaki, gorzelnie), a teren zaczął się rozwijać także turystycznie – powstały szlaki, schroniska i wieże widokowe. Do 1945 r. nastąpił dalszy rozwój wsi (elektryfikacja, szkoły). Po 1945 r. znaczna część zabudowy uległa degradacji, a nowa zabudowa rozwijała się głównie w związku z działalnością PGR-ów i spółdzielni produkcyjnych. Po transformacji ustrojowej nastąpiła repywatyzacja gospodarstw, jednak nie wpłynęła ona znacząco na strukturę i układ osadniczy gminy³.

Historia gminy, zasoby środowiskowe oraz liczne zabytki budują atrakcyjność turystyczną gminy. Wśród zabytków na terenie gminy można wymienić m.in. zespoły i obiekty pałacowo-dworskie i związane z nimi parki, jak również cmentarze i kościoły. Wśród atrakcji turystycznych, które warto odwiedzić w gminie można wymienić np. drogę krzyżową na Górze Górzec wraz z kapliczką na szczycie, Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Słupie, Kościół parafialny p.w. Św. Andrzeja Ap. W Męcince, Kościół filialny p.w. Św. Jerzego w Kondratowie, Pałacyk w Muchowie, Ruiny pałacu barokowego w Piotrowicach czy dawną lodownię w Muchowie⁴.

3. Diagnoza obszaru zdegradowanego

3.1 Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego

Ze względu na charakter opracowania, obszar przeznaczony do rewitalizacji powinien zostać wyłoniony na podstawie zestawu wskaźników obejmujących analizujących zjawiska społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe oraz techniczne gminy.

Diagnozę delimitacyjną obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Męcinka oraz wykorzystaną metodykę opracowano w sposób, który spełniają wymogi ustawy o rewitalizacji. Dodatkowo przy opracowywaniu diagnozy wykorzystano wytyczne oraz sugestie zawarte w publikacji „Delimitacja – krok po kroku” zrealizowanej przez zespół Instytutu Rozwoju Miast pod redakcją Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa.

Delimitacja obszaru zdegradowanego obejmowała następujące etapy:

1. Podział obszaru gminy na jednostki porównawcze.
2. Wybór kryteriów (zmiennych) delimitacji.
3. Szczegółowa analiza wskaźnikowa w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe) – pozwoliła na wskazanie obszarów o szczególnym nasileniu

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

⁴ <https://www.mecinka.pl/dlaturysty/zabytki-mainmenu-134/warto-zobaczainmenu-141.html>

i koncentracji problemów społecznych (wykorzystana metoda: analiza danych zastanych pozyskanych z Urzędu Gminy Męcinka, Bazy Danych Obiektów Topograficznych, Komendy Powiatowej Policji w Jaworze, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze).

4. Normalizację danych zastanych, dokonanie standaryzacji, a następnie opracowanie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.
5. Analiza obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze pozaspołecznej. Analiza czynników gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych obejmująca przedstawienie poszczególnych zmiennych w skali ilościowej. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji.
6. Wskazanie obszarów porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania – w wymiarze społecznym i tzw. pozaspołecznym – czyli wyznaczanie obszaru zdegradowanego w gminie.
7. Zidentyfikowanie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego obligatoryjne wskaźniki dotyczące powierzchni – maksymalnie 20% powierzchni gminy – oraz ludności – maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących gminę Męcinka.

Wskaźniki zastosowane w analizie przedstawione są w różnych jednostkach i zakresach liczbowych, co utrudnia ich bezpośrednie porównanie. Dlatego konieczne jest ich ujednolicenie poprzez standaryzację, która umożliwia ocenę i zestawienie poziomu nasilenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych jednostkach oraz ich porównanie. W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Męcinka obliczenia wskaźnika syntetycznego dokonano zgodnie z metodologią opisaną w publikacji „*Delimitacja – krok po kroku*”. W pierwszym etapie analizy od każdej wartości wskaźnika odejmowano jego średnią arytmetyczną, a uzyskaną różnicę dzielono przez odchylenie standardowe, zgodnie z przyjętym wzorem: $t_{ij} = \frac{x_{ij} - x_j}{s_j}$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

$(x_j)'$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Po obliczeniu i znormalizowaniu wartości wskaźników możliwe było przeprowadzenie dalszych analiz. W pierwszej kolejności określono, czy dany wskaźnik pełni funkcję stymulanty (wysokie wartości

oznaczają rozwój i korzystną sytuację) czy destymulanty (wysokie wartości wskazują na zjawiska kryzysowe). W przypadku wskaźników będących stymulantami ich wartości zostały pomnożone przez -1 (zgodnie ze wzorem $z_{ij}x_{ij} \cdot (-1)$), gdzie za x_{ij} oznacza wartość wskaźnika j dla jednostki porównawczej i). Dla wskaźników będących destymulantą pozostawiono wartości bez zmian.

W kolejnym kroku obliczono wartość wskaźnika syntetycznego dla każdej jednostki porównawczej jako sumę przeliczonych wcześniej wartości cząstkowych. Wynik ten pozwala określić, czy dany obszar znajduje się w stanie kryzysowym — im wyższa wartość wskaźnika, tym większe nasilenie problemów, natomiast niska wartość oznacza korzystną sytuację i mniejsze natężenie i kumulację problemów społecznych.

Zgodnie z przyjętą metodyką i przepisami ustawy o rewitalizacji, za obszar zdegradowany uznaje się tę jednostkę, dla której wskaźnik syntetyczny zjawisk kryzysowych o charakterze społecznym miał wartość dodatnią oraz gdzie stwierdzono co najmniej jedno zjawisko kryzysowe w sferze pozaspołecznej.

Wyróżnione obszary porównawcze

Na potrzeby delimitacji wyróżniono 15 obszarów porównawczych, które są zgodne z wykazem jednostek pomocniczych gminy Męcinka⁵ - obejmują sołectwa, osady, osiedla oraz przysiółki. Katalog 15 obszarów porównawczych, ich powierzchnię i liczbę ludności zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 1 Podział gminy na obszary porównawcze z uwzględnieniem ich powierzchni i populacji

Obszar porównawczy	Powierzchnia [km ²]	Liczba ludności	Udział ludności w populacji gminy
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	9,70	374	7,5%
Chroślice	4,36	236	4,7%
Kondratów	18,54	267	5,3%
Małuszów	7,52	353	7,1%
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	21,40	903	18,0%
Muchów	16,38	151	3,0%
Myślinów	6,61	187	3,7%
Piotrowice	14,05	1 075	21,5%
Piotrowice-Osiedle	0,06	128	2,6%
Pomocne	14,96	313	6,3%
Przybyłowice	5,64	236	4,7%
Sichów	9,56	324	6,5%
Sichówek	2,75	70	1,4%

⁵ UCHWAŁA NR XLIII/370/2018 RADY GMINY MĘCINKA z dnia 28 września 2018 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Męcinka oraz UCHWAŁA NR XX/150/2020 RADY GMINY MĘCINKA z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie nadania statutu sołectwu Piotrowice-Osiedle

Obszar porównawczy	Powierzchnia [km ²]	Liczba ludności	Udział ludności w populacji gminy
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	12,42	257	5,1%
Stanisławów	3,89	129	2,6%
Gmina Męcinka	147,84	5 003	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

Na poniższej mapie zaprezentowano w sposób graficzny podział gminy Męcinka na obszary porównawcze.

Grafika 1 Obszary porównawcze w gminie Męcinka

Źródło: opracowanie własne.

Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Celem analizy wskaźników jest zidentyfikowanie problemów oraz negatywnych zjawisk występujących w różnych częściach gminy – czyli obszarach porównawczych. Wyniki tego procesu pozwalają na opracowanie diagnozy, która odzwierciedla rzeczywiste warunki oraz specyfikę gminy

i poszczególnych obszarów. Analiza ta umożliwia wskazanie kluczowych obszarów wymagających interwencji i podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Zgodnie z art. 4 ustawy o rewitalizacji, wójt, burmistrz albo prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań. Z tego względu, biorąc pod uwagę charakter gminy, opracowano zestaw wskaźników, które umożliwiają ocenę sytuacji w poszczególnych obszarach, obejmujących sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Na potrzeby niniejszej diagnozy delimitacyjnej przygotowano katalog wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego obejmujący zmienne pogrupowane według wskazanych wyżej sfer.

Podczas opracowywania katalogu wskaźników określono, które z nich są stymulantami, a które destymulantami – co pozwala ocenić, czy wysokie wartości danego wskaźnika oznaczają rozwój i pozytywne zjawiska, czy też wskazują na problemy i kryzys. Wysokie wartości wskaźników będących stymulantami świadczą zatem o korzystnej sytuacji, natomiast wysokie wartości wskaźników będących destymulantami – o nasileniu zjawisk negatywnych.

Zestaw zastosowanych wskaźników przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2 Katalog wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
Społeczna	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców (stymulanta)	Wskaźnik określa różnicę między ilością urodzeń żywych, a zgonów w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka
Społeczna	Saldo migracji na 1000 mieszkańców (stymulanta)	Wskaźnik opisujący różnicę między zameldowaniami a wymeldowaniami ludności z danego obszaru, w określonym czasie. Wskaźnik wyrażony w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców obszaru. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka
Społeczna	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców (destymulanta)	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy dotyczący osób poszukujących pracy i zarejestrowanych jako bezrobotne. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Jaworze
Społeczna	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem na 1000 mieszkańców (destymulanta)	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów ośrodka pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Męcince
Społeczna	Liczba osób korzystających ze	Wskaźnik odzwierciedla poziom zapotrzebowania na

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
	świadczeń z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców (destymulanta)	pomoc społeczną w danym obszarze, przedstawiając liczbę osób korzystających z usług ośrodka pomocy społecznej na 1000 mieszkańców z powodu ubóstwa. Wysoka wartość wskaźnika wskazuje na większą skalę problemów społecznych i trudniejszą sytuację życiową lokalnej społeczności. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Męcince
Społeczna	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców (destymulanta)	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom z niepełnosprawnością. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń z ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Męcince
Społeczna	Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców (destymulanta)	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa odnoszący się do liczby odnotowany przestępstw. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Jaworze
Społeczna	Liczba zdarzeń w ruchu drogowym na 1000 mieszkańców (destymulanta)	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszący się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Jaworze
Społeczna	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych organizacji pozarządowych do liczby ludności. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka
Gospodarcza	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców (stymulanta)	Wskaźnik obrazujący tendencje związane z rozwojem przedsiębiorczości. Wyrażany przez różnicę liczby nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka
Środowiskowa	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t] (destymulanta)	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi dla mieszkańców. Wskaźnik pokazuje masę zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia. Wskaźnik określający obciążenie wyrobami azbestowymi na jednego mieszkańca, wyrażony w tonach. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
Środowiskowa	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym (destymulanta)	Wskaźnik opisujący jaki odsetek budynków w poszczególnych obszarach znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Zmienna wyrażana w wartościach procentowych. Źródło danych: BDOT.
Środowiskowa	Średnie roczne stężenie PM _{2.5} (destymulanta)	Wskaźnik obliczono na podstawie mapy rozkładu przestrzennego średniego rocznego stężenia PM _{2.5} [µg/m ³]. Mapa wykonana została w oparciu o modelowanie matematyczne przygotowane przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy oraz metodę obiektywnego szacowania. Źródło danych: https://powietrze.gios.gov.pl/
Środowiskowa	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe (destymulanta)	Wskaźnik, opisujący procentowy udział gospodarstw domowych, ogrzewanych kotłami na paliwo stałe. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka
Przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, banków, urzędów, instytucji kultury, bibliotek i świetlic na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka
Przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność terenów rekreacyjnych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	Wskaźnik określa poziom dostępności terenów rekreacyjnych. Poddano go ocenie na podstawie dostępnych terenów rekreacyjnych, takich jak palce zabaw i siłownie terenowe, i na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka
Przestrzenno-funkcjonalna	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem (stymulanta)	Wskaźnik obrazuje udział terenów z nawierzchnią ziemną, zapewniającą naturalną roślinność. Wskaźnik zaprezentowany w formie udziału (odsetka) w stosunku do ogólnej powierzchni jednostki. Źródło danych: BDOT.
Techniczna	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ² (destymulanta)	Wskaźnik określający liczbę zabytków i pomników przyrody, występujących na terenie jednostki porównawczej w przeliczeniu na kilometr kwadratowy. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka
Techniczna	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji na km ² (destymulanta)	Wskaźnik skupiający się na ocenie potrzeb związanych z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka
Techniczna	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami (destymulanta)	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Męcinka

Źródło: opracowanie własne.

Analiza katalogu wskazanych wyżej zmiennych pozwoliła na identyfikację obszarów w gminie Męcinka, w których to koncentracja i natężenie negatywnych zjawisk jest najwyższe, za więc występuje tam stan kryzysowy. Do analizy pozyskano dane z Urzędu Gminy Męcinka, Bazy Danych

Obiektów Topograficznych, Komendy Powiatowej Policji w Jaworze, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej czy Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze.

Dobór kryteriów wybranych do delimitacji poprzedzony został szeroką analizą dostępnych danych statystycznych, z których wyłoniono taki zakres danych, który umożliwił ukazanie wewnętrznego zróżnicowania występowania zjawisk kryzysowych w gminie (ich rozkład przestrzenny, częstotliwość występowania), z uwzględnieniem przyjętego podziału na obszary porównawcze.

Przyjęte kryteria delimitacji mają na celu ukazanie istotnych różnic oraz rozmieszczenia przestrzennego problemów społecznych, zwłaszcza związanych z demografią, bezrobociem i ubóstwem, a także zjawisk dotyczących pozaspołecznych sfer funkcjonowania gminy. Poszczególne zmienne zostały zaprezentowane i omówione szczegółowo w kolejnych rozdziałach, wraz z ich graficznym przedstawieniem przy wykorzystaniu kartogramów.

3.2 Sfera społeczna

Sfera społeczna ma fundamentalne znaczenie w procesie rewitalizacji. Identyfikacja kryzysu w sferze społecznej wraz z przynajmniej jednym negatywnym zjawiskiem w sferze pozaspołecznej, predysponuje dany obszar do pojęcia na nim działań rewitalizacyjnych. W przypadku niniejszej delimitacji pod uwagę wzięto sytuację demograficzną, którą warunkują procesy takie jak przyrost naturalny i saldo migracji, poziom korzystania z pomocy społecznej, zjawisko bezrobocia, analizę poziomu bezpieczeństwa publicznego czy liczbę organizacji społecznych.

Przyrost naturalny w gminie Męcinka w 2024 r. był na poziomie ujemnym i wynosił -2,8 na 1000 mieszkańców. Może to wynikać z niskiej liczby urodzeń i przeważającej liczby zgonów, która związana jest ze starzeniem się społeczeństwa. W 9 obszarach przyrost w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, był na poziomie ujemnym, z czego najgorzej sytuacja przedstawiała się w obszarze Stanisławów, a kolejno Przybyłowice. Najkorzystniejsza sytuacja, a tym samym dodatni przyrost naturalny odnotowano w obszarze: Piotrowice – Osiedle, wartość wynosiła 15,6 oraz w obszarze Sichówek – 14,3.

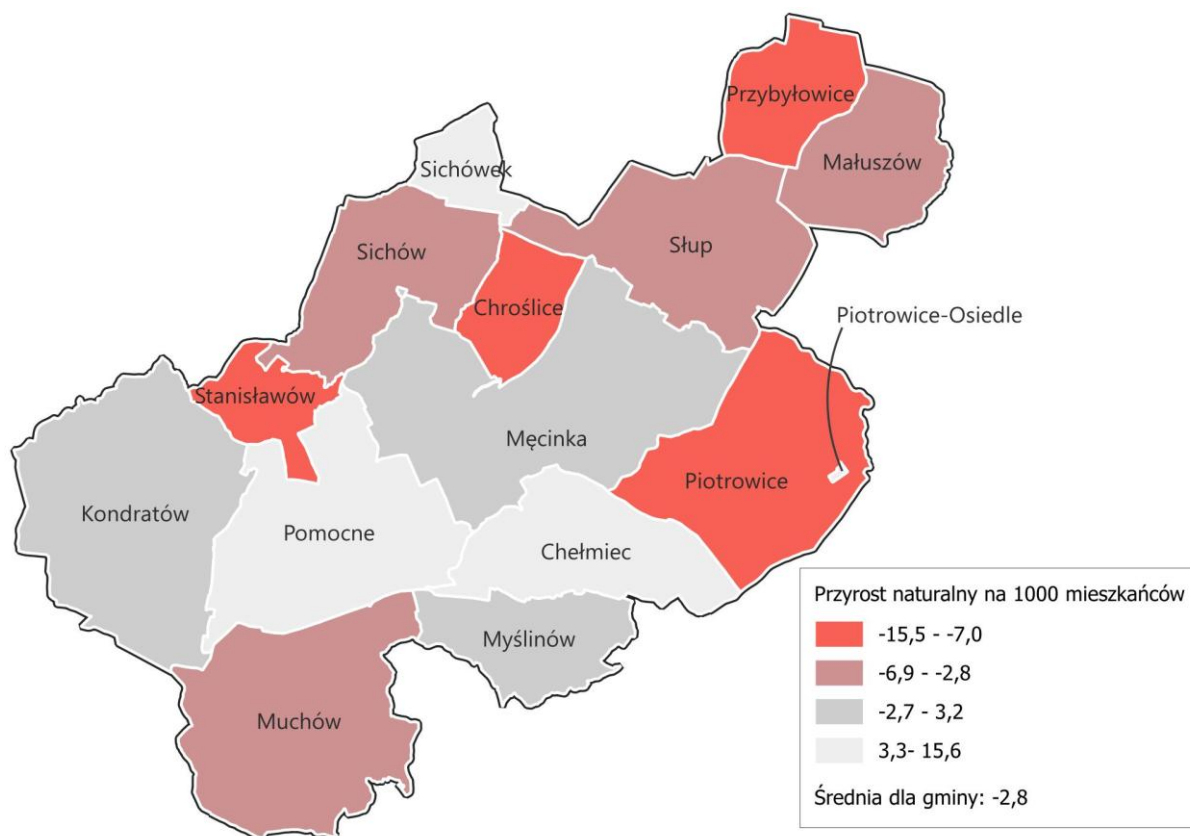
Tabela 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Obszar porównawczy	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	8,0
Chroślice	-8,5
Kondratów	0,0
Małuszów	-2,8
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	-2,2
Muchów	-6,6
Myślinów	0,0
Piotrowice	-7,4

Obszar porównawczy	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
Piotrowice-Osiedle	15,6
Pomocne	6,4
Przybyłowice	-12,7
Sichów	-6,2
Sichówek	14,3
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	-3,9
Stanisławów	-15,5
Gmina Męcinka	-2,8

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 2 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Saldo migracji natomiast w gminie było na poziomie dodatnim, co może wskazywać na atrakcyjność gminy pod kątem osiedlania się nowych mieszkańców, m.in. ze względu na jej rolniczy i turystyczno-rekreacyjny charakter oraz warunki środowiskowe. Sytuacja w poszczególnych obszarach jest jednak zróżnicowana, w 6 obszarach saldo migracji było na poziomie ujemnym, z czego najgorzej sytuacja przedstawiała się w obszarze Kondratów, gdzie saldo migracji na 1000 mieszkańców wynosiło -18,7. Najlepiej sytuacja przedstawia się w obszarze: Sichówek, Przybyłowice, a więc w północnej części obszaru, bardziej zurbanizowanej, a tym samym obszarów znajdujących się bliżej miast: stolicy powiatu – miasta Jawor oraz Legnicy zlokalizowanej na północ od gminy Męcinka.

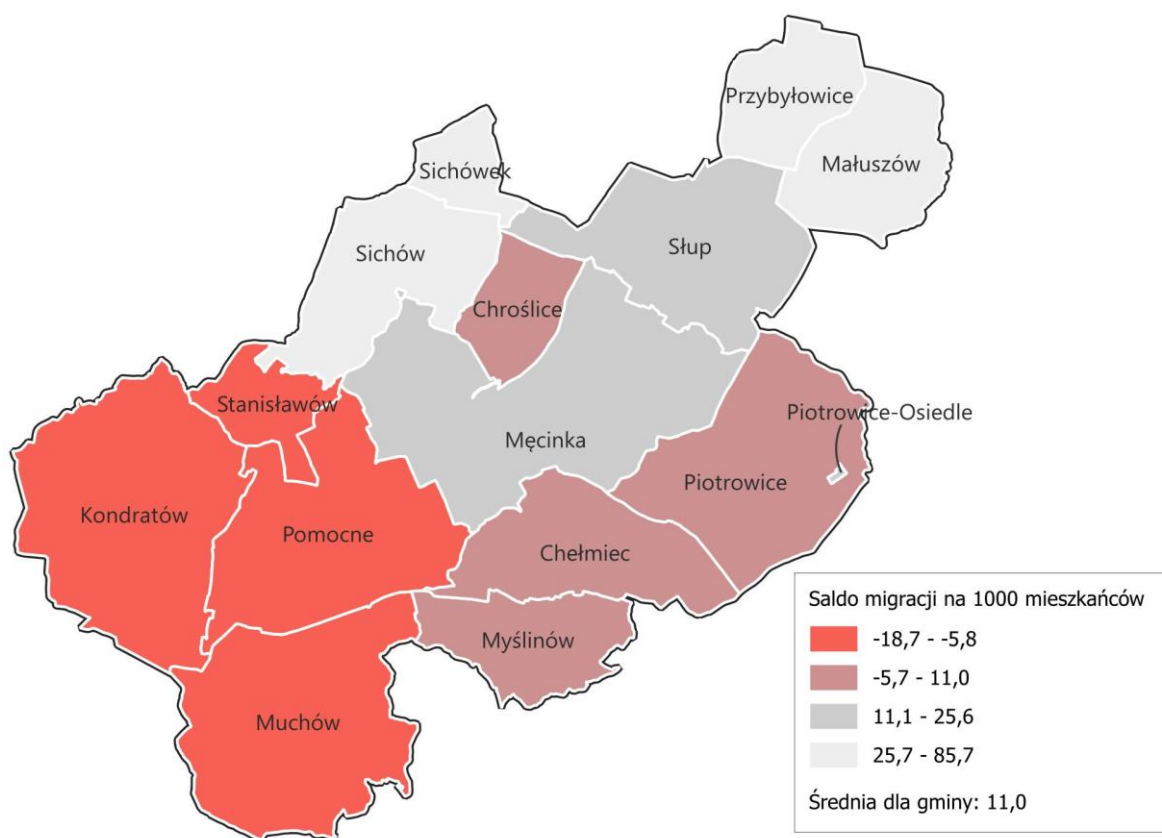
Grafika 3 Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Obszar porównawczy	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	-5,3
Chroślice	4,2
Kondratów	-18,7
Małuszów	31,2
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	16,6
Muchów	-6,6
Myślinów	5,3
Piotrowice	-0,9

Obszar porównawczy	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
Piotrowice-Osiedle	15,6
Pomocne	-6,4
Przybyłowice	67,8
Sichów	27,8
Sichówek	85,7
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	23,3
Stanisławów	-7,8
Gmina Męcinka	11,0

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 4 Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Kolejny analizowany wskaźnik dotyczy bezrobocia, którego negatywne skutki mogą mieć wpływ na występowanie innych negatywnych zjawisk w gminie, np. prowadzić do spadku dochodów, a następnie ubóstwa, izolacji społecznej czy występowania patologii społecznych (np. przestępczości czy alkoholizmu). W 2024 r. w gminie odnotowano 152 osoby bezrobotne, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, daje wskaźnik 30,4 dla gminy. W tym 71 stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Wartości powyżej średniej odnotowano w 7 obszarach, z czego największą kumulację osób bezrobotnych w odniesieniu do liczby mieszkańców odnotowano w obszarze Sichówek – 71,4. Nasilenie problemu bezrobocia odnotowuje się w południowej i południowo-zachodniej części gminy,

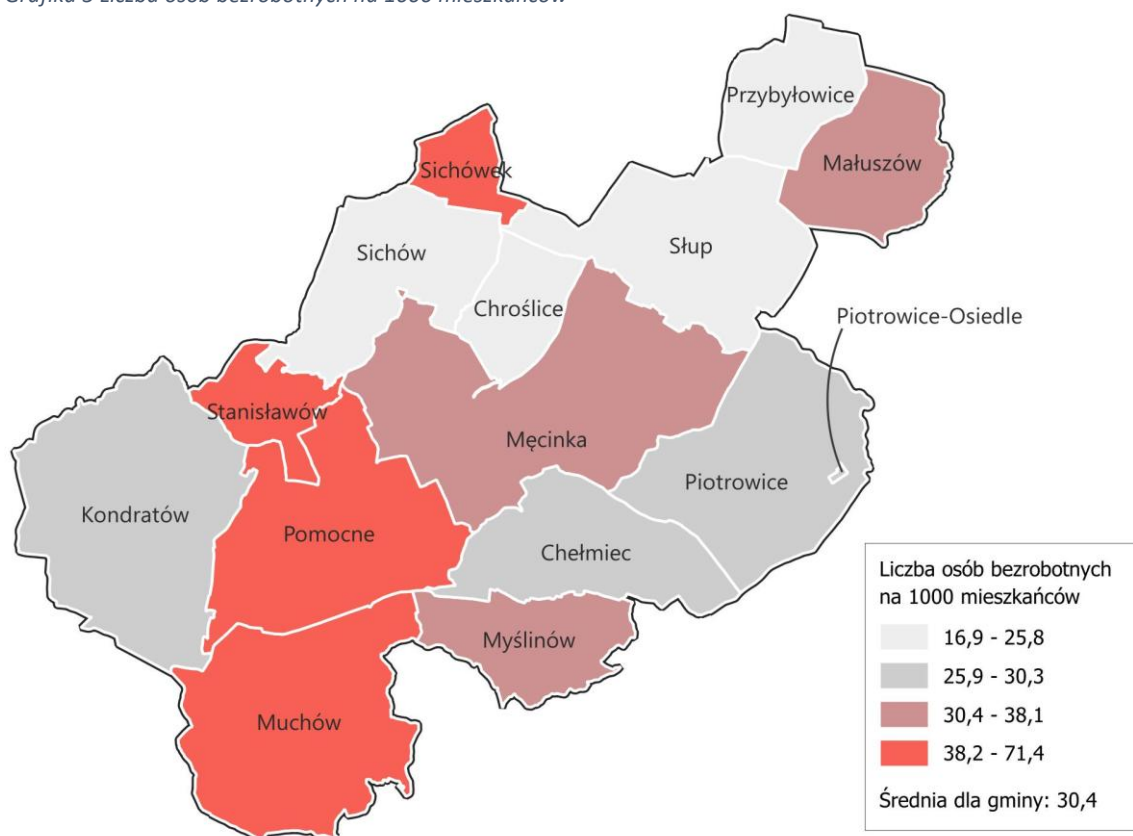
co może wynikać z oddalenia od większych miast np. Jawora i Legnicy, które stanowić mogą miejsca pracy dla miejscowej ludności.

Tabela 4 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców

Obszar porównawczy	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	26,7
Chroślice	16,9
Kondratów	26,2
Małuszów	36,8
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	33,2
Muchów	46,4
Myślinów	37,4
Piotrowice	29,8
Piotrowice-Osiedle	29,8
Pomocne	44,7
Przybyłowice	25,4
Sichów	18,5
Sichówek	71,4
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	23,3
Stanisławów	38,8
Gmina Męcinka	30,4

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 5 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym analizowanym zjawiskiem jest zapotrzebowanie mieszkańców gminy na usługi pomocy społecznej. Oceny dokonano na podstawie liczby osób korzystających z usług ośrodka pomocy społecznej oraz liczby świadczeniobiorców z tytułu niepełnosprawności i ubóstwa. Znaczny odsetek osób wymagających szczególnego wsparcia wskazuje na potrzebę podejmowania skoordynowanych i kompleksowych działań, które sprzyjałyby ich integracji społecznej oraz przeciwdziały marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Wysoki poziom ubóstwa, może być konsekwencją bezrobocia (szczególnie długotrwałego), a więc wymagać będzie skoordynowanych działań na rzecz integracji i reintegracji zawodowej oraz wsparcia przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

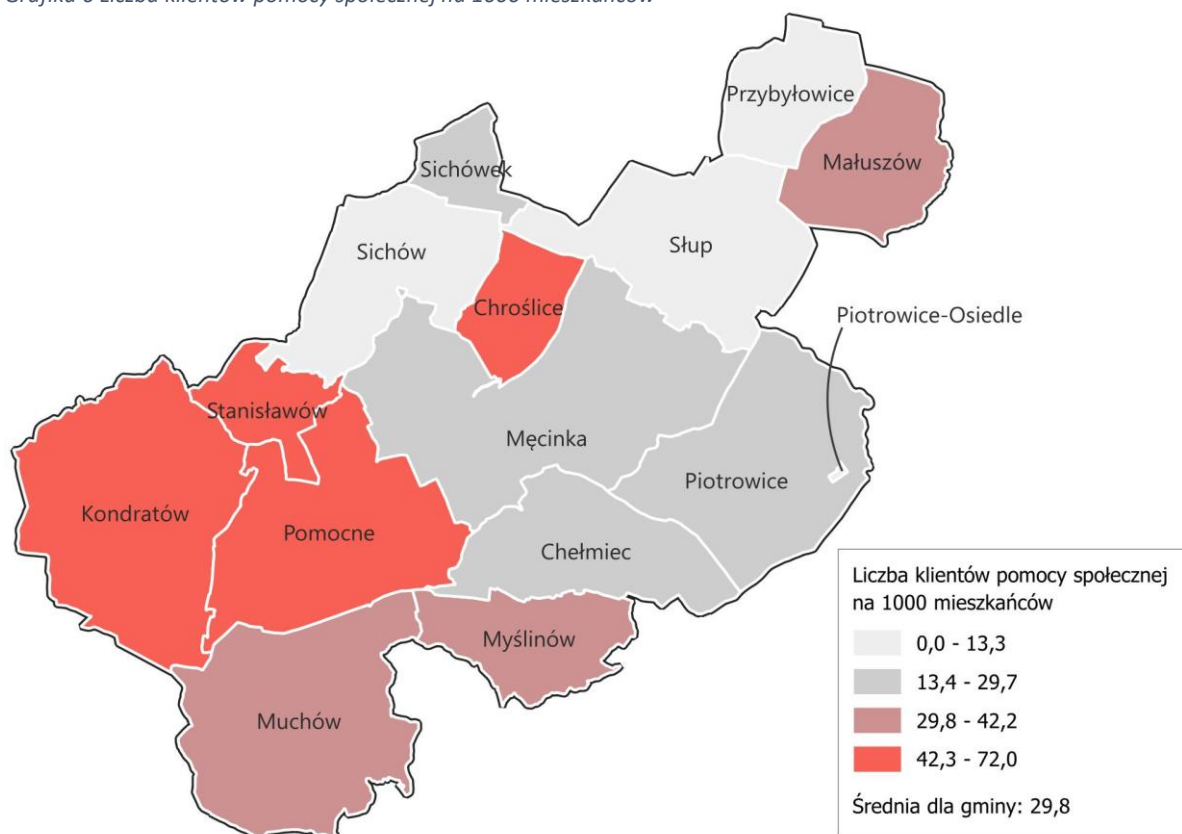
Tabela 5 Wskaźniki dotyczące pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Obszar porównawczy	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	18,7	18,7	10,7
Chroślice	72,0	55,1	21,2
Kondratów	67,4	59,9	15,0
Małuszów	31,2	31,2	11,3
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	28,8	26,6	7,8
Muchów	39,7	33,1	6,6
Myślinów	32,1	16,0	5,3
Piotrowice	27,0	6,5	6,5
Piotrowice-Osiedle	0,0	0,0	0,0
Pomocne	44,7	16,0	16,0
Przybyłowie	4,2	4,2	0,0
Sichów	12,3	9,3	12,3
Sichówek	14,3	14,3	0,0
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	11,7	11,7	7,8
Stanisławów	46,5	46,5	31,0
Gmina Męcinka	29,8	21,0	9,6

Źródło: opracowanie własne.

Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w gminie wynosiła 29,8. Wartości powyżej średniej odnotowano w 7 obszarach, z czego w 5 z nich odnotowano również najwyższy wskaźnik liczby osób bezrobotnych, co może wskazywać na wysokie natężenie problemów społecznych w tych obszarach. Najgorzej sytuacja przedstawia się w obszarze Chroślice, gdzie wskaźnik ten przyjął wartość 72,0 na 1000 mieszkańców. Najlepiej przedstawia się sytuacja na obszarze Piotrowice-Osiedle, gdzie nikt z mieszkańców nie korzysta ze wsparcia pomocy społecznej, nie pobiera świadczeń z tytułu ubóstwa ani niepełnosprawności.

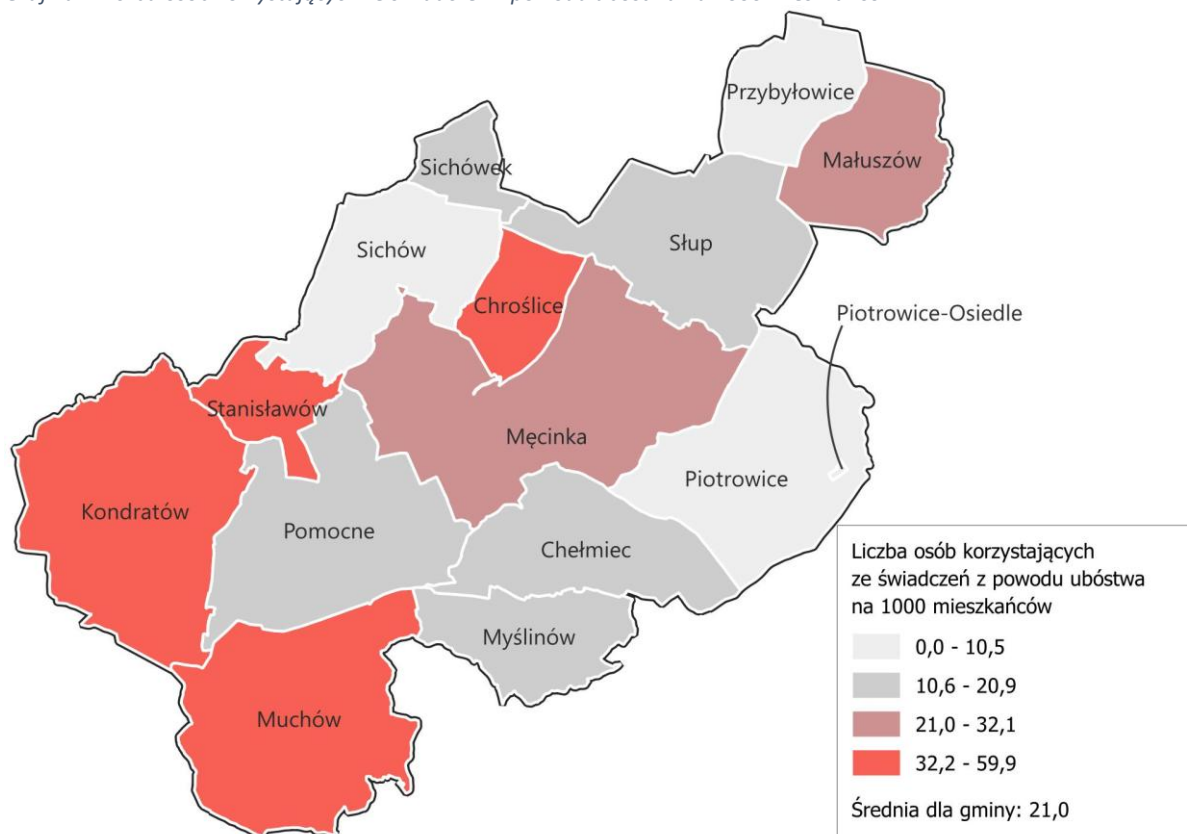
Grafika 6 Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku ubóstwa wskaźnik dla gminy wynosił 21,0 na 1000 mieszkańców, a obszary, w których wskaźnik przekracza średnią gminną, w większości pokrywają się ze wskaźnikiem dotyczącym liczby klientów korzystających z pomocy społecznej. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, najwięcej osób pobiera świadczenia z tytułu ubóstwa na obszarze Kondratów (59,9) i Chroślice (55,1).

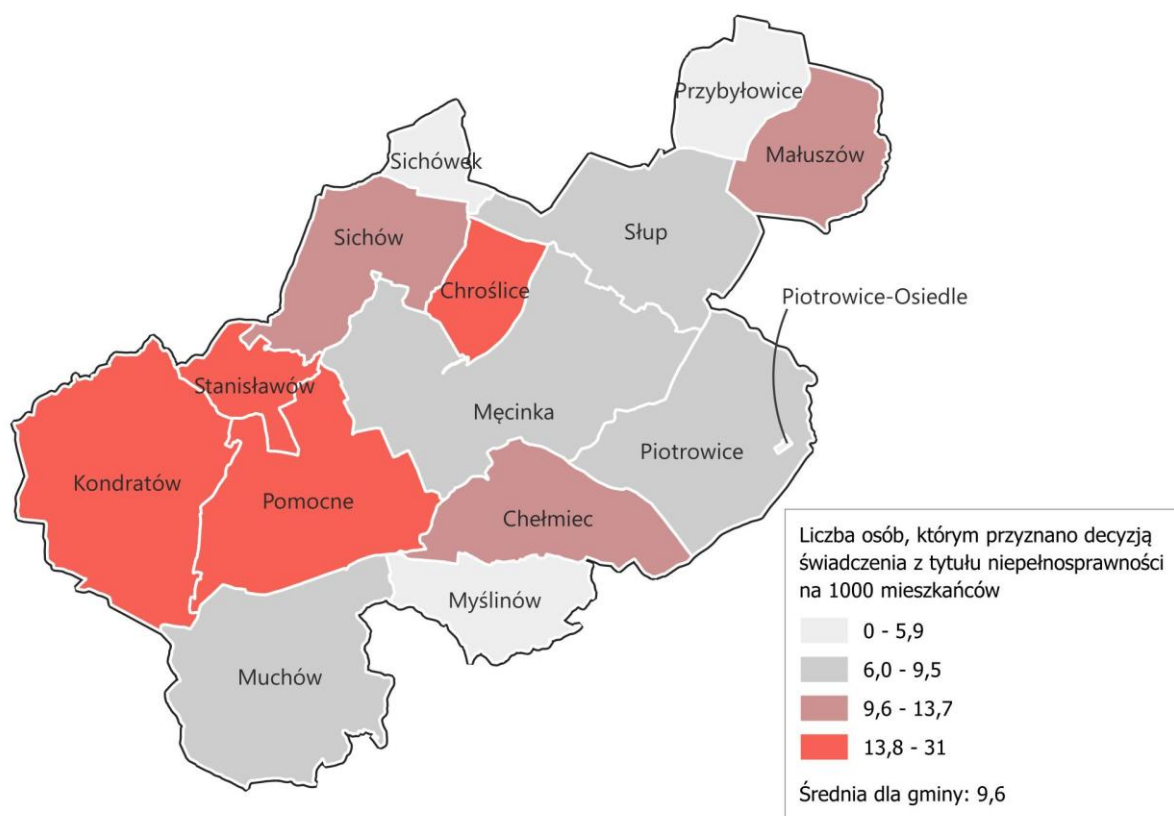
Grafika 7 Liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Z perspektywy dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz przeciwdziałania potencjalnym zjawiskom niepożądanym i kryzysom w sferze społecznej, istotne jest uwzględnienie liczby osób wymagających szczególnego wsparcia, mianowicie osób z niepełnosprawnościami. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności w 2024 r. w gminie wynosiła 48, a liczba przyznanych świadczeń była równa 440. Wartość wskaźnika liczby osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców dla gminy wynosiła w 2024 r. – 9,6. Na terenie 12 obszarów zamieszkują osoby z niepełnosprawnościami, które korzystają ze świadczeń, z czego największa kumulacja w odniesieniu do liczby mieszkańców, jest na terenie obszaru – Stanisławów, gdzie wartość wskaźnika wynosiła 31,0. W tych obszarach kluczowe jest wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami i ograniczenie zjawiska wykluczenia oraz marginalizacji społecznej tej grupy osób. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w obszarze: Myślinów, a w obszarach Pietrowice-Osiedle, Przybyłowice i Sichówek, nie zamieszkują osoby z niepełnosprawnościami.

Grafika 8 Liczba osób, którym przyznano decyzję świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Na jakość życia mieszkańców wpływ ma poczucie bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu. Niski poziom poczucia bezpieczeństwa, zdarzenia drogowe oraz przestępstwa, świadczyć mogą o kryzysie i zwiększonym ryzyku występowania negatywnych zjawisk bądź patologii społecznych. Do analizy poziomu bezpieczeństwa wykorzystano wskaźniki dotyczące liczby zdarzeń drogowych oraz ogólnej liczby przestępstw.

Tabela 6 Liczba przestępstw i zdarzeń drogowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

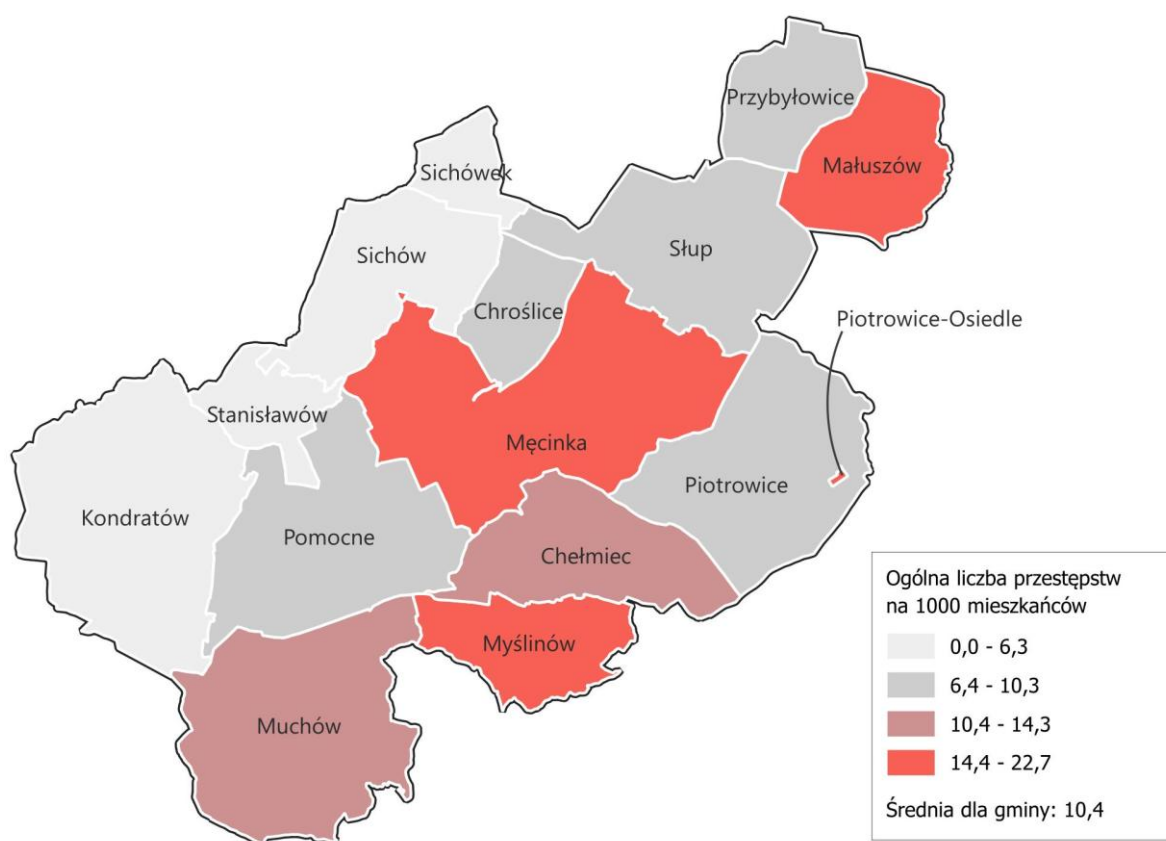
Obszar porównawczy	Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	10,7	16,0
Chroślice	8,5	29,7
Kondratów	3,7	11,2
Małuszów	22,7	119,0
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	15,5	28,8
Muchów	13,2	46,4
Myślinów	16,0	26,7
Piotrowice	6,5	22,3
Piotrowice-Osiedle	15,6	23,4
Pomocne	9,6	44,7
Przybyłowice	8,5	16,9

Obszar porównawczy	Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców
Sichów	6,2	24,7
Sichówek	0,0	0,0
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	7,8	15,6
Stanisławów	0,0	0,0
Gmina Męcinka	10,4	30,6

Źródło: opracowanie własne.

W 2024 r. ogólna liczba przestępstw wynosiła 52, z czego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, najwięcej przestępstw popełniono w obszarze Małuszów (22,7). Średnia dla gminy wynosiła 10,4. Tylko na terenie dwóch obszarów – Sichówek i Stanisławów nie odnotowano żadnych przestępstw w analizowanym roku.

Grafika 9 Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców

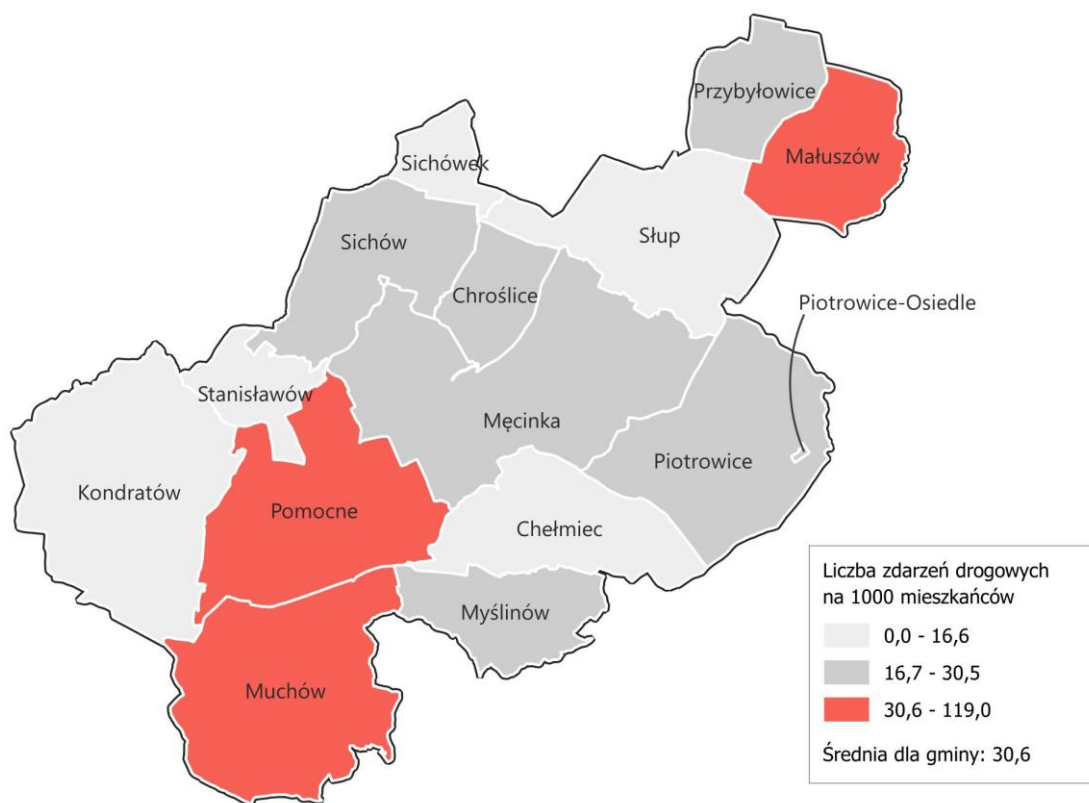

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku liczby zdarzeń drogowych, wartość wskaźnika dla gminy wynosiła 30,6, a w gminie w 2024 r. odnotowano 153 tego rodzaju zdarzenia. Największe wartości tego wskaźnika odnotowano w obszarze: Małuszów, Muchów oraz Pomocne. Wynikać to może z przebiegu przez ten teren drogi wojewódzkiej nr 365, 320 oraz drogi ekspresowej S3, które generują większe natężenie ruchu niż

drogi gminne, czy powiatowe, a kierowcy poruszają się na nich z większą prędkością, co może prowadzić do większej liczby wypadków i zdarzeń drogowych.

Grafika 10 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Ostatnim z analizowanych wskaźników w sferze społecznej jest wskaźnik dotyczący organizacji pozarządowych działających w gminie. W gminie w 2024 r. działało 8 organizacji, które swoją siedzibę miały na obszarze: Chełmiec, Męcinka, Piotrowice oraz Sichów. Na terenie gminy działalność prowadzą: Stowarzyszenie Gminna Akademia Piłkarska W Męcince, Klub Sportowy Męcinka, Klub Jeździecki Stajnia Chełmiec, Klub Sportowy Bazalt Piotrowice, Ludowy Klub Sportowy Platan Sichów, Ludowy Klub Sportowy Chełmiec, Klub Sportowy Active Uran – Chełmiec oraz Stowarzyszenie Żłoty Karp – Piotrowice, a więc są to głównie organizacje zajmujące się szeroko pojętym sportem. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, najwięcej organizacji odnotowano na obszarze Chełmiec, a najmniej w obszarze Piotrowice. Obecność i funkcjonowanie organizacji pozarządowych może pozytywnie wpływać na poziom aktywności mieszkańców oraz integrację społeczności. Tego typu podmioty odgrywają ważną rolę w umacnianiu demokracji i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, wzmacniania tożsamości lokalnej i przyczyniają się do poszerzenia oferty działań na danym obszarze oraz stanowią wsparcie dla lokalnej społeczności. Należy jednak podkreślić, że sama liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w poszczególnych jednostkach nie odzwierciedla rzeczywistego potencjału obszarów do budowania kapitału społecznego. Wsparcie tego rodzaju organizacji jest

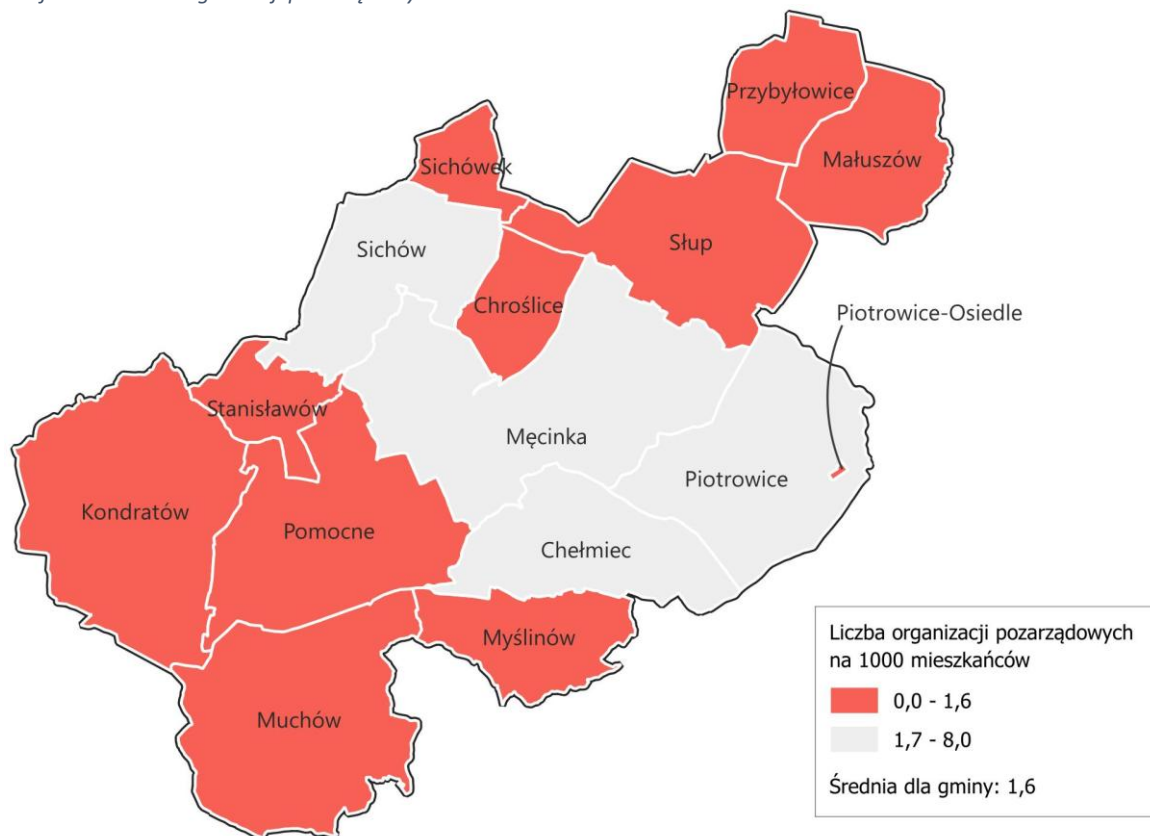
istotne m.in. z punktu widzenia zanikającej tożsamości kulturowej wśród mieszkańców oraz słabnących więzi międzyludzkie.

Tabela 7 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Obszar porównawczy	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	8,0
Chroślice	0,0
Kondratów	0,0
Małuszów	0,0
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	2,2
Muchów	0,0
Myślinów	0,0
Piotrowice	1,9
Piotrowice-Osiedle	0,0
Pomocne	0,0
Przybyłowice	0,0
Sichów	3,1
Sichówek	0,0
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	0,0
Stanisławów	0,0
Gmina Męcinka	1,6

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 11 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

3.3 Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej poddano analizie poziom rozwoju gospodarczego wyrażony liczbą podmiotów zarejestrowanych na 1000 mieszkańców oraz różnicą między nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami. W 2024 r. w gminie zarejestrowanych było 296 podmiotów gospodarczych, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wskaźnik 59,2. Najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, odnotowano w obszarze Piotrowice i Męcinka. Wartość wskaźnika w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, była najwyższa natomiast w obszarze Małuszów, Przybyłowice i Pietrowice-Osiedle.

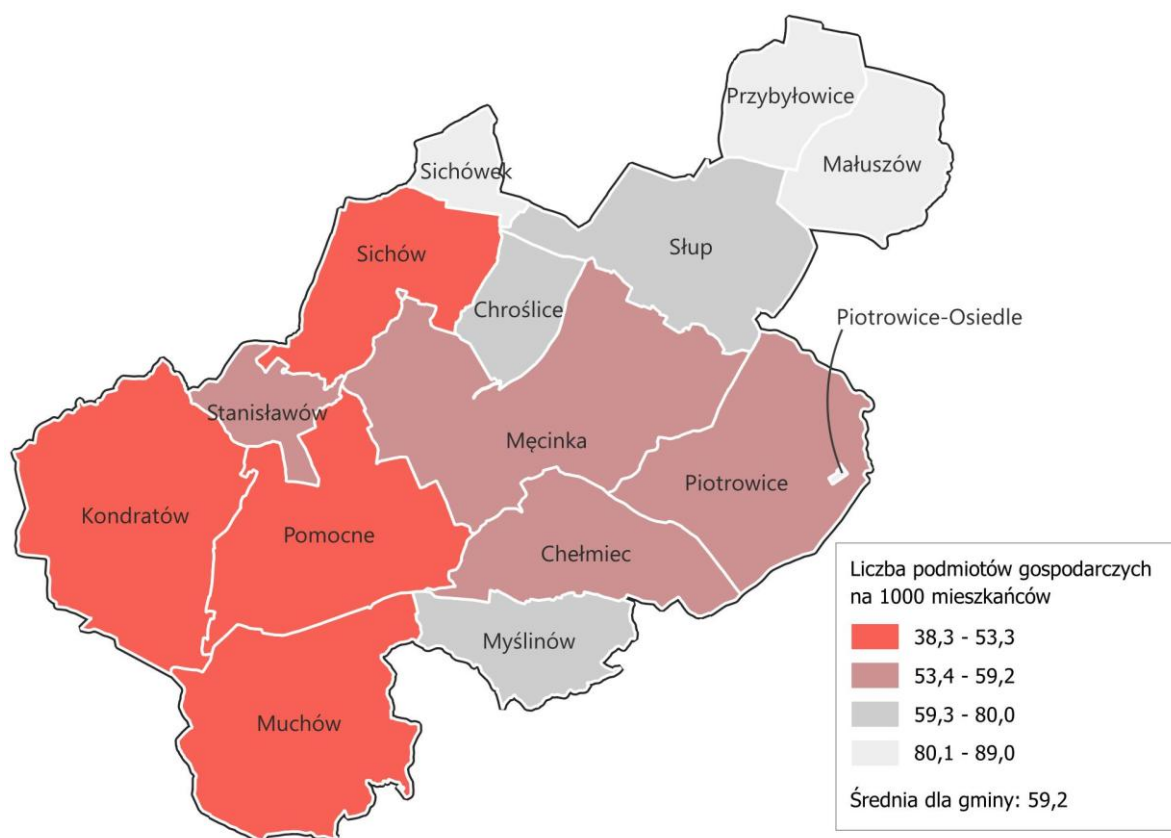
Tabela 8 Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Obszar porównawczy	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowozarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	53,5	0,0
Chroślice	67,8	0,0
Kondratów	44,9	3,7
Małuszów	85,0	0,0
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	55,4	0,0
Muchów	53,0	0,0
Myślinów	74,9	-5,3
Piotrowice	54,0	0,0
Piotrowice-Osiedle	85,9	7,8
Pomocne	38,3	-3,2
Przybyłowice	89,0	4,2
Sichów	40,1	3,1
Sichówek	85,7	0,0
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	70,0	7,8
Stanisławów	54,3	7,8
Gmina Męcinka	59,2	1,0

Źródło: opracowanie własne.

Przestrzenny rozkład wskazuje, że większą aktywność gospodarczą odnotowuje się w obszarach zlokalizowanych na północy gminy, w bliskości miast takich jak Legnica czy Jawor. Najniższym poziomem rozwoju gospodarczego charakteryzuje się obszar Pomocne, gdzie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców działały 38,3 podmioty.

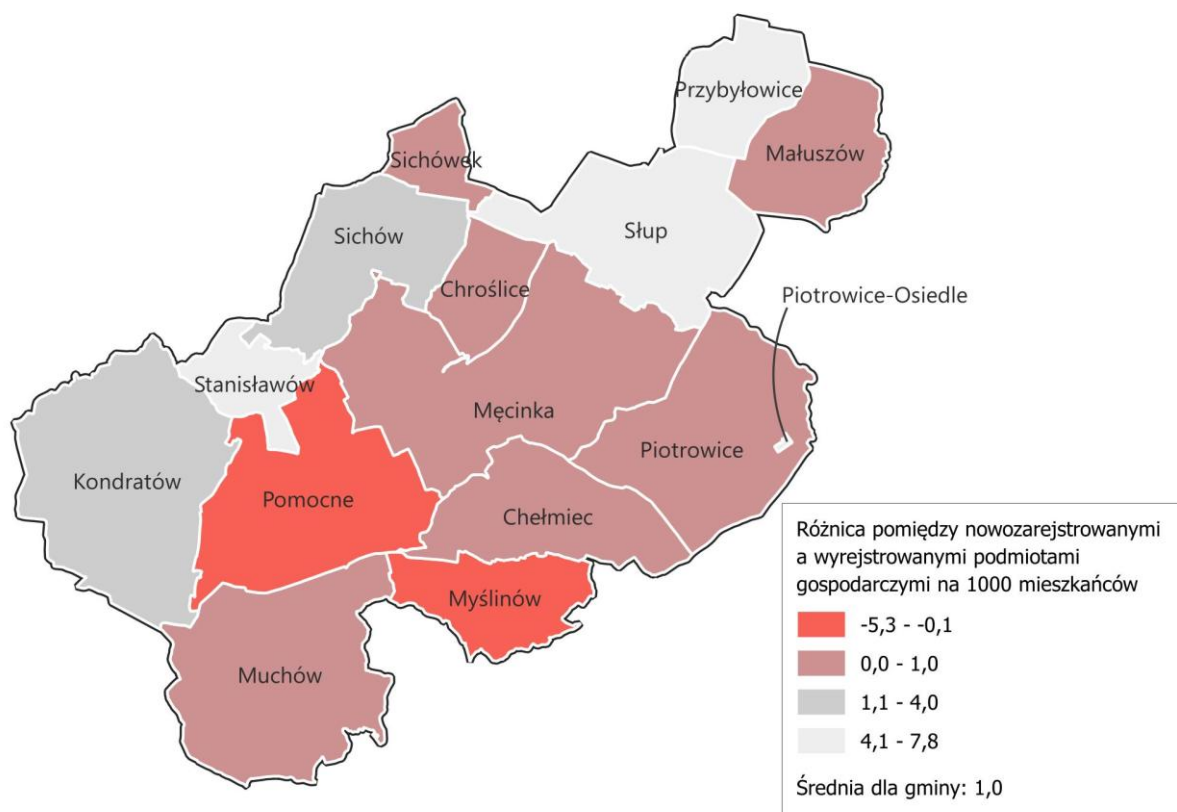
Grafika 12 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Analiza danych dotyczących liczby nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów wskazuje, że bilans przedsiębiorstw w gminie jest dodatni, co może sugerować na stopniowy wzrost poziomu gospodarczego. W 2024 r. w gminie zarejestrowano 13 nowych podmiotów, przy jednoczesnym wyrejestrowaniu 8 firm. Najlepszy bilans odnotowano w obszarze Piotrowice-Osiedle, Słup i Stanisławów, gdzie wskaźnik wynosił 7,8. Najgorzej przedstawiała się sytuacja w obszarze Myślinów i Pomocne, gdzie liczba firm wyrejestrowywanych była wyższa niż nowo zarejestrowanych, a wskaźniki wynosiły kolejno -5,3 i -3,2.

Grafika 13 Różnica pomiędzy nowozarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

3.4 Sfera środowiskowa

Analiza wskaźników w sferze środowiskowej umożliwiła ocenę jego stanu i jakości w gminie. Troska o środowisko naturalne stanowi istotne wyzwanie w kontekście narastającego kryzysu klimatycznego, a jednocześnie ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców oraz na wizerunek i atrakcyjność gminy. W ramach tej sfery przeanalizowano dane dotyczące występowania wyrobów zawierających azbest, jakości powietrza oraz poziomu zagrożenia hałasem.

Według danych przekazanych przez Urząd Gminy w 2024 r. masa wyborów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia wynosiła 835 911 kg, z czego najwięcej pozostało na obszarze Sichów, ponad 107 tys. kg. Najlepiej przedstawia się sytuacja w Piotrowicach-Osiedle, gdzie nie ma nieruchomości, na których znajdowałyby się wyroby azbestowe.

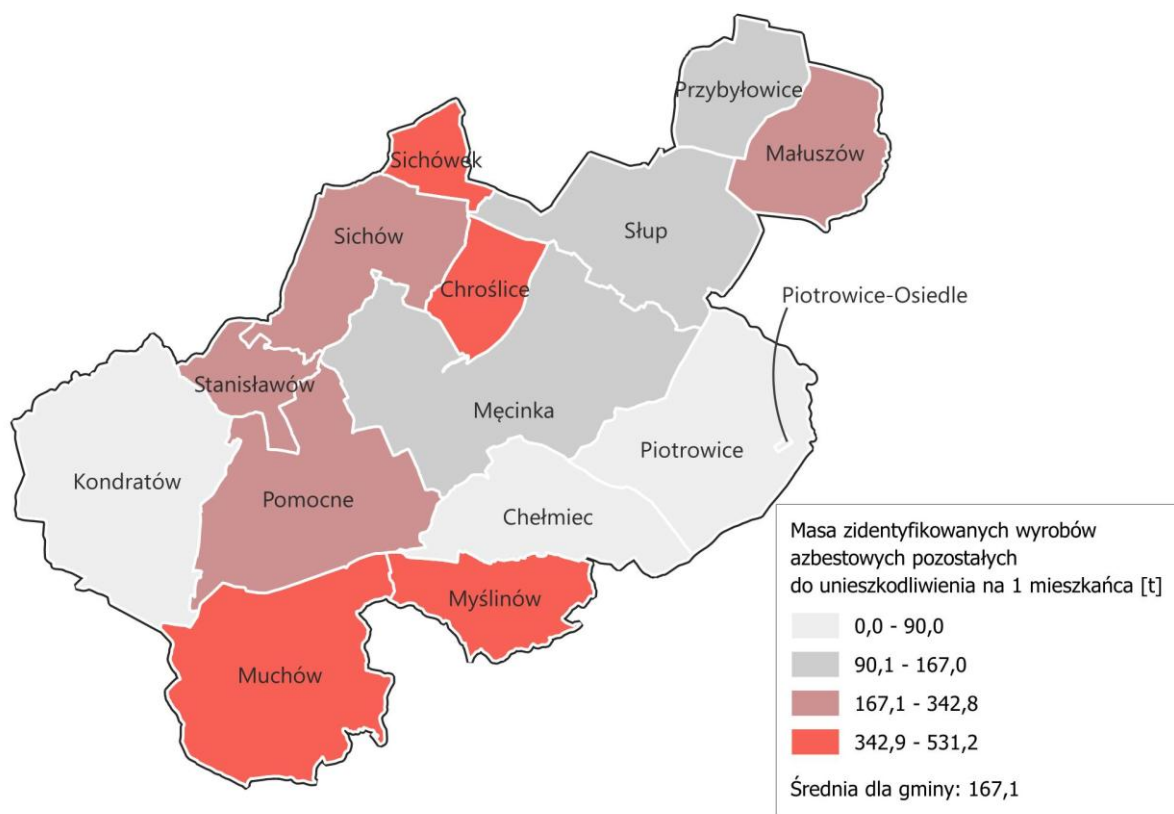
Tabela 9 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t]

Obszar porównawczy	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t]
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczycy)	79,4
Chroślice	352,9
Kondratów	69,6
Małuszów	184,8
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	100,6
Muchów	371,3
Myślinów	497,2
Piotrowice	58,1
Piotrowice-Osiedle	0,0
Pomocne	332,6
Przybyłowice	135,4
Sichów	330,9
Sichówek	531,2
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	118,1
Stanisławów	201,7
Gmina Męcinka	167,1

Źródło: opracowanie własne.

Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w obszarze Sichówek, gdzie do unieszkodliwienia jest ponad 530 kg azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Obecność azbestu stanowi zagrożenie dla zdrowia mieszkańców, ponieważ jego włókna, przedostając się do powietrza, mogą powodować choroby układu oddechowego, w tym nowotwory. Długotrwała ekspozycja na azbest obniża jakość życia i wymaga podjęcia działań związanych z jego bezpiecznym usuwaniem.

Grafika 14 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t]

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne wskaźniki dotyczą analizy jakości powietrza. Wysoki udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe negatywnie wpływa na jakość powietrza, przyczyniając się do zwiększonej emisji pyłów zawieszonych i szkodliwych gazów. Spalanie węgla czy drewna prowadzi do powstawania smogu, który stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwłaszcza dzieci i osób starszych. Dodatkowo, emisja zanieczyszczeń z takich źródeł pogarsza stan środowiska naturalnego i przyspiesza zmiany klimatyczne. W przypadku Gminy Męcinka udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe wynosił 41,2%.

Tabela 10 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe

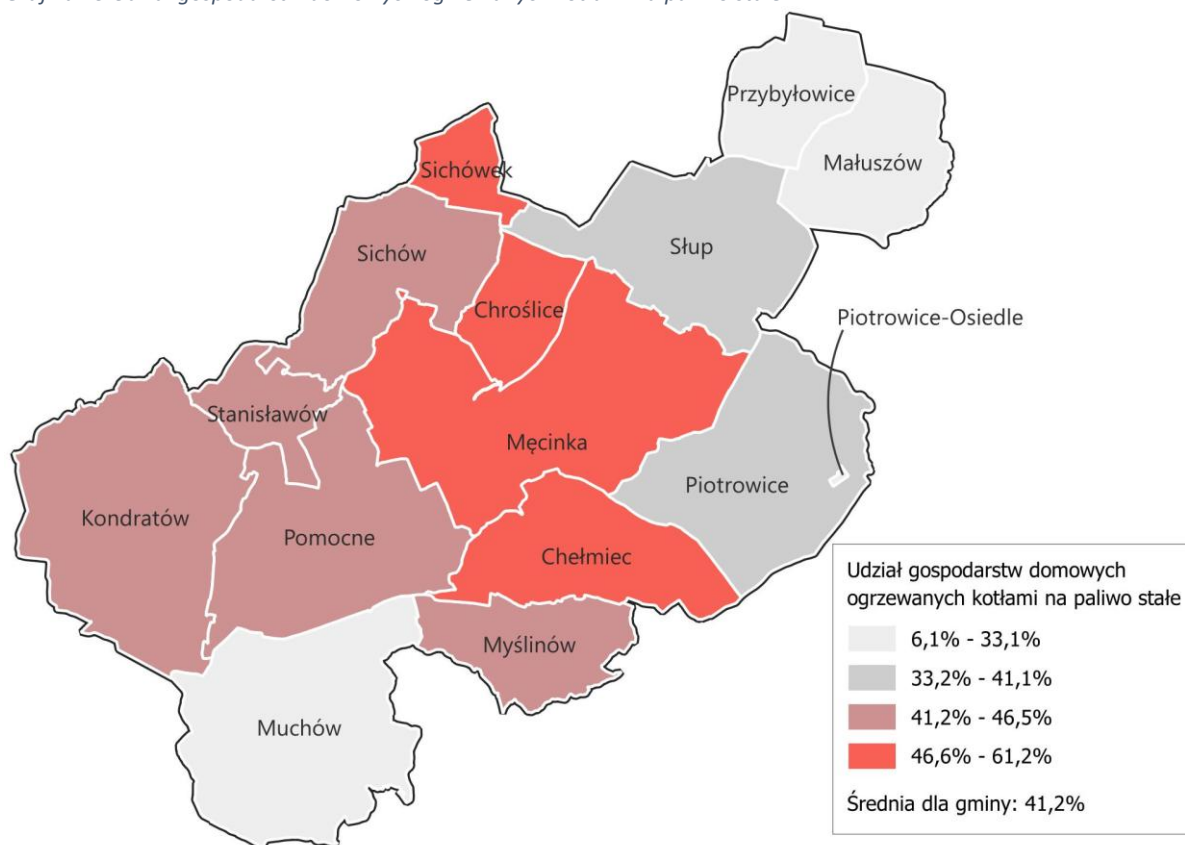
Obszar porównawczy	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe
Chęcinek (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	47,4%
Chroślice	49,1%
Kondratów	45,7%
Małuszów	32,5%
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	61,2%
Muchów	31,8%
Myślinów	45,1%
Piotrowice	33,7%
Piotrowice-Osiedle	6,1%

Obszar porównawczy	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe
Pomocne	44,2%
Przybyłowice	28,7%
Sichów	41,2%
Sichówek	47,9%
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	40,2%
Stanisławów	42,9%
Gmina Męcinka	41,2%

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej budynków ogrzewanych kotłami na paliwo stałe znajduje się w obszarze Męcinka – 61,2%. Najlepiej przedstawia się sytuacja w obszarze Piotrowice-Osiedle, gdzie udział tego rodzaju gospodarstw wynosi zaledwie 6,1%. Niższa wartość wskaźnika może świadczyć o lepszej jakości powietrza w danych obszarach, z uwagi na zastosowanie nowoczesnych rozwiązań, które ograniczać będą zanieczyszczenie środowiska, szczególnie powietrza.

Grafika 15 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe

Źródło: opracowanie własne.

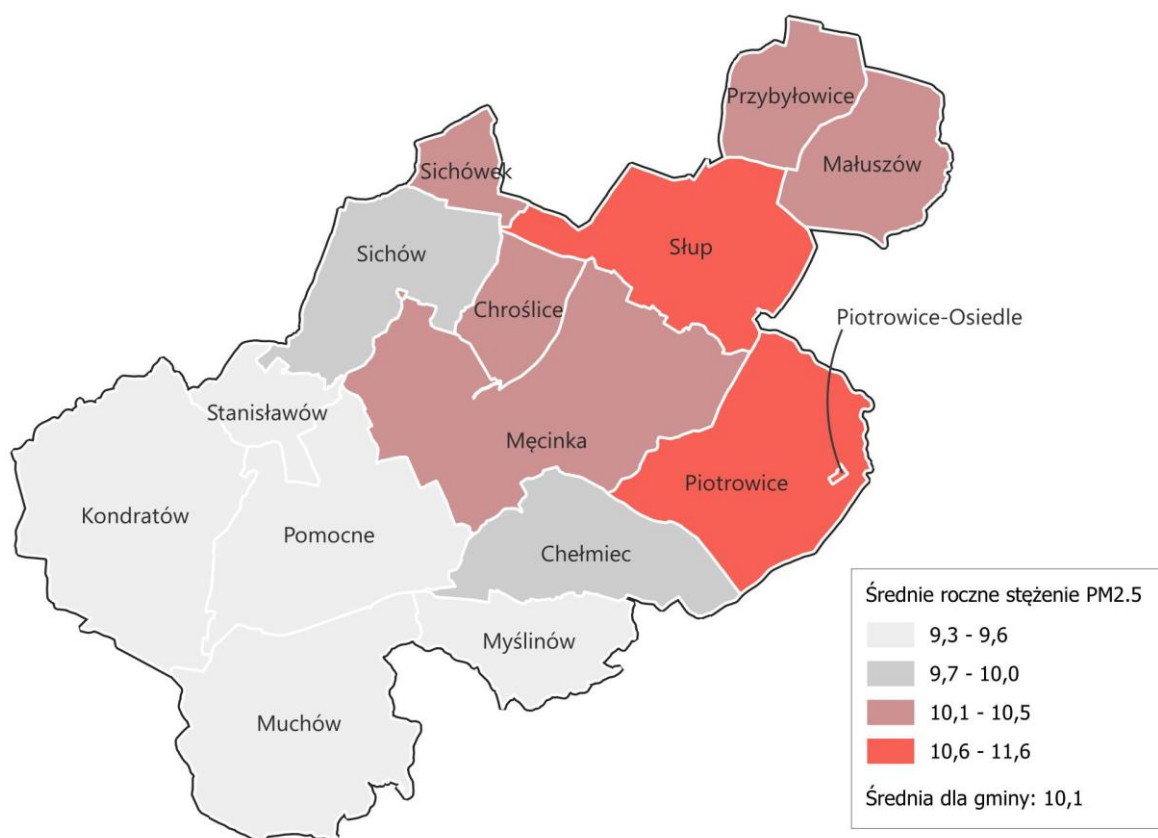
Analiza średniego rocznego stężenia PM_{2,5} pokazuje, że większe zanieczyszczenie dotyczy północnej i północno-wschodniej gminy. Może to być wynikiem zróżnicowanego sposobu zagospodarowania przestrzeni – obszary te cechują się większym stopniem urbanizacji, gęstszą zabudową mieszkaniową i usługową oraz intensywniejszym ruchem drogowym. Przebieg dróg wojewódzkich i krajowych generuje dodatkowe emisje spalin, pochodzących z transportu samochodowego, które w znacznym stopniu przyczyniają się do wzrostu poziomu pyłów zawieszonych. W przeciwieństwie do tego, zachodnia część gminy, charakteryzująca się większym udziałem terenów zielonych i leśnych, pełni funkcję naturalnego filtra powietrza, ograniczając rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń. W efekcie, różnice w strukturze przestrzennej oraz natężeniu ruchu drogowego przekładają się bezpośrednio na jakość powietrza w poszczególnych częściach gminy. Największe stężenia pyłów PM_{2,5} odnotowano a obszarze Piotrowice-Osiedle.

Tabela 11 Średnie roczne stężenie PM_{2.5}

Obszar porównawczy	Średnie roczne stężenie PM _{2.5}
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	9,7
Chroślice	10,1
Kondratów	9,6
Małuszów	10,5
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	10,2
Muchów	9,5
Myślinów	9,3
Piotrowice	10,9
Piotrowice-Osiedle	11,6
Pomocne	9,5
Przybyłowice	10,5
Sichów	9,9
Sichówek	10,4
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	10,6
Stanisławów	9,6
Gmina Męcinka	10,1

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 16 Średnie roczne stężenie PM2.5

Źródło: opracowanie własne.

Ostatni analizowany wskaźnik dotyczy zagrożenia hałasem drogowym. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym w gminie wynosił 10,8%, z czego największy problem widoczny jest w obszarze Muchów – 64,1% budynków znajduje się w strefie zagrożenia hałasem.

Tabela 12 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym

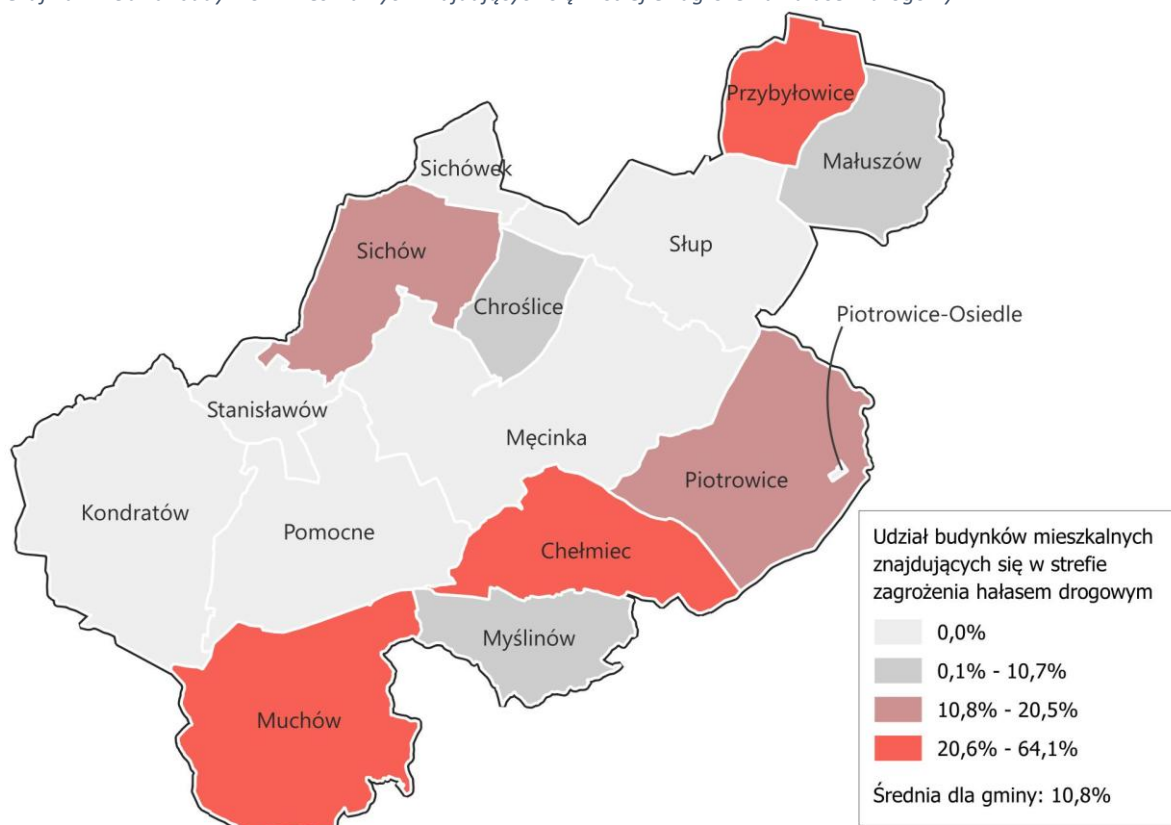
Obszar porównawczy	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	27,0%
Chroślice	3,4%
Kondratów	0,0%
Małuszów	8,2%
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	0,0%
Muchów	64,1%
Myślinów	1,3%
Piotrowice	20,4%
Piotrowice-Osiedle	0,0%
Pomocne	0,0%
Przybyłowice	22,5%
Sichów	18,8%

Obszar porównawczy	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym
Sichówek	0,0%
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	0,0%
Stanisławów	0,0%
Gmina Męcinka	10,8%

Źródło: opracowanie własne.

Przestrzenny rozkład pokazuje, że największy problem i zagrożenie hałasem widoczne jest w szczególności w południowej części gminy oraz w północnej na obszarze Przybyłowice i Małuszów. Rozkład ten odpowiada przebiegowi dróg wojewódzkich i krajowych – nr 365, 363, 320 oraz drogi S3, które z uwagi na natężenie ruchu generują hałas komunikacyjny na tych obszarach.

Grafika 17 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym

Źródło: opracowanie własne.

3.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej pozwala na ocenę dostępności do usług, publicznych, czy stanu i dostępność infrastruktury i przestrzeni publicznych. W tej sferze analizowano dostępność punktów usług publicznych, terenów rekreacyjnych oraz udział powierzchni biologicznie czynnej.

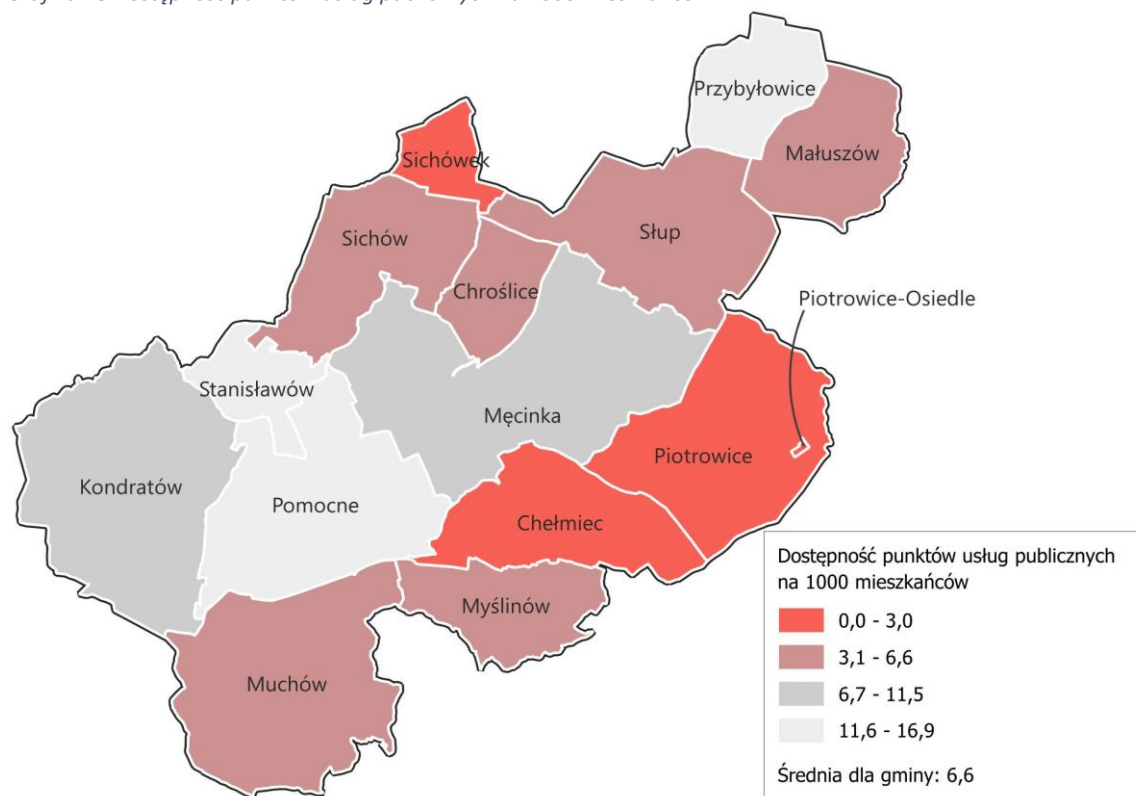
Do analizy dostępności usług publicznych wzięto pod uwagę rozmieszczenie m.in. instytucji kultury, bibliotek, świetlic, aptek, urzędów, instytucji i banków. W gminie zidentyfikowano 34 takie obiekty. Największą dostępność do usług publicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w obszarze Przybyłowice a następnie Pomocne. Zlokalizowane są tam m.in. OSP czy świetlice. Najwięcej obiektów zlokalizowanych jest na terenie Męcinka, będącej centrum usługowo-administracyjnym gminy, jednakże ze względu na liczbę ludności, wskaźnik też przedstawia się nieco gorzej niż w dwóch wymienionych, ale mimo to jest jednym z wyższych. W Męcince zlokalizowane są m.in. Urząd Gminy, bank, poczta, posterunek policji, szkoła, przedszkole i żłobek, gminny ośrodek kultury czy OSP. Na terenie Piotrowic-Osiedle i Sichówek dostęp ten jest ograniczony, ponieważ nie znajdują się tam obiekty użyteczności publicznej.

Tabela 13 Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców

Obszar porównawczy	Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	2,7
Chroślice	4,2
Kondratów	7,5
Małuszów	5,7
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	11,1
Muchów	6,6
Myślinów	5,3
Piotrowice	2,8
Piotrowice-Osiedle	0,0
Pomocne	12,8
Przybyłowice	16,9
Sichów	3,1
Sichówek	0,0
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	3,9
Stanisławów	15,5
Gmina Męcinka	6,6

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 18 Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, znaczenie mają przestrzenie sprzyjające rekreacji, takie jak place zabaw czy siłownie terenowe. Dostępność tego rodzaju przestrzeni w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi 5,8. W gminie zidentyfikowano 22 place zabaw i 7 siłowni terenowych.

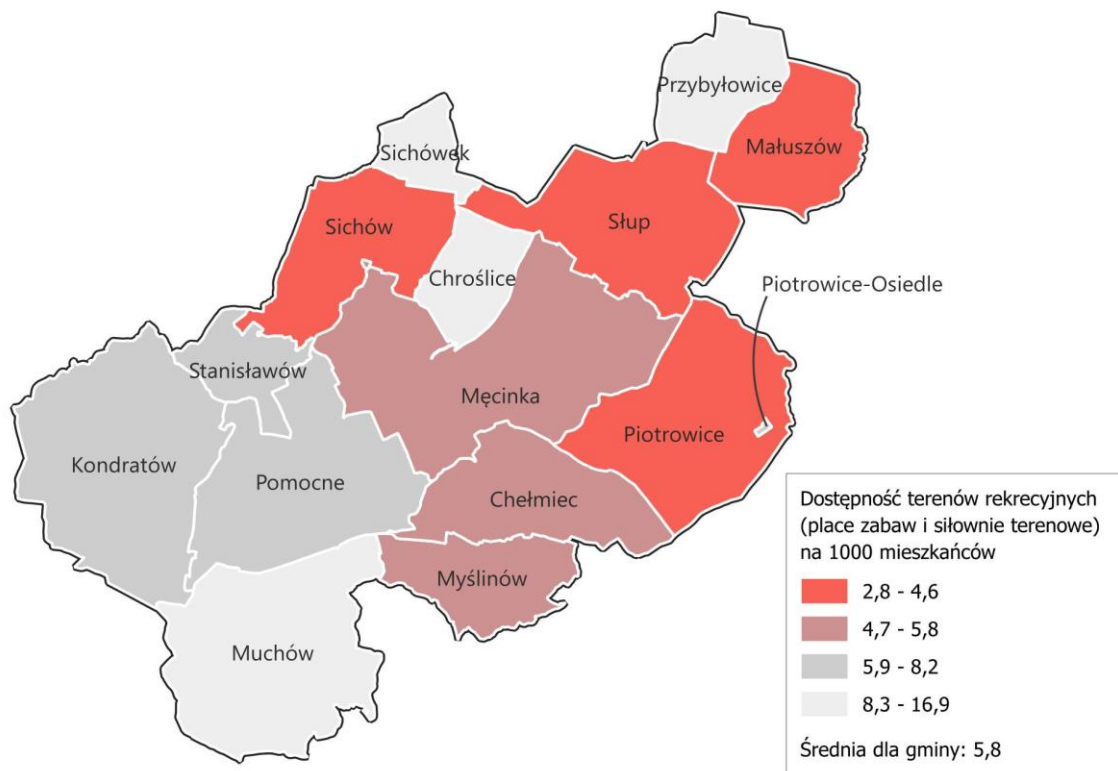
Tabela 14 Dostępność terenów rekreacyjnych na 1000 mieszkańców

Obszar porównawczy	Dostępność terenów rekreacyjnych na 1000 mieszkańców
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	5,3
Chroślice	8,5
Kondratów	7,5
Małuszów	2,8
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	5,5
Muchów	13,2
Myślinów	5,3
Piotrowice	2,8
Piotrowice-Osiedle	7,8
Pomocne	6,4
Przybyłowice	16,9
Sichów	3,1
Sichówek	14,3
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	3,9
Stanisławów	7,8
Gmina Męcinka	5,8

Źródło: opracowanie własne.

Większą dostępnością charakteryzują się obszary zlokalizowane w południowo-zachodniej i zachodniej części gminy, z czego największą obszar Muchów. Dostępem niższym niż średnia gminna charakteryzują się obszary Chełmiec, Małuszów, Męcinka, Myślinów, Piotrowice, Sichów oraz Słup.

Grafika 19 Dostępność terenów rekreacyjnych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Ostatni ze wskaźników dotyczy udziału powierzchni biologicznie czynnej. Zgodnie z art. 2. pkt. 28 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przez powierzchnię biologicznie czynną rozumie się teren zapewniający naturalną vegetację roślin i retencję wód opadowych i roztopowych, teren pokryty ciekami lub zbiornikami wodnymi, z wyłączeniem basenów rekreacyjnych i przemysłowych, a także 50 % powierzchni tarasów i stropodachów oraz innych powierzchni zapewniających naturalną vegetację roślin, o powierzchni nie mniejszej niż 10 m². Zachowanie odpowiedniego udziału powierzchni przepuszczalnych w przestrzeni ma kluczowe znaczenie w kontekście nasilającego się kryzysu klimatycznego. Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem w gminie wynosi 98,0%.

Tabela 15 Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem

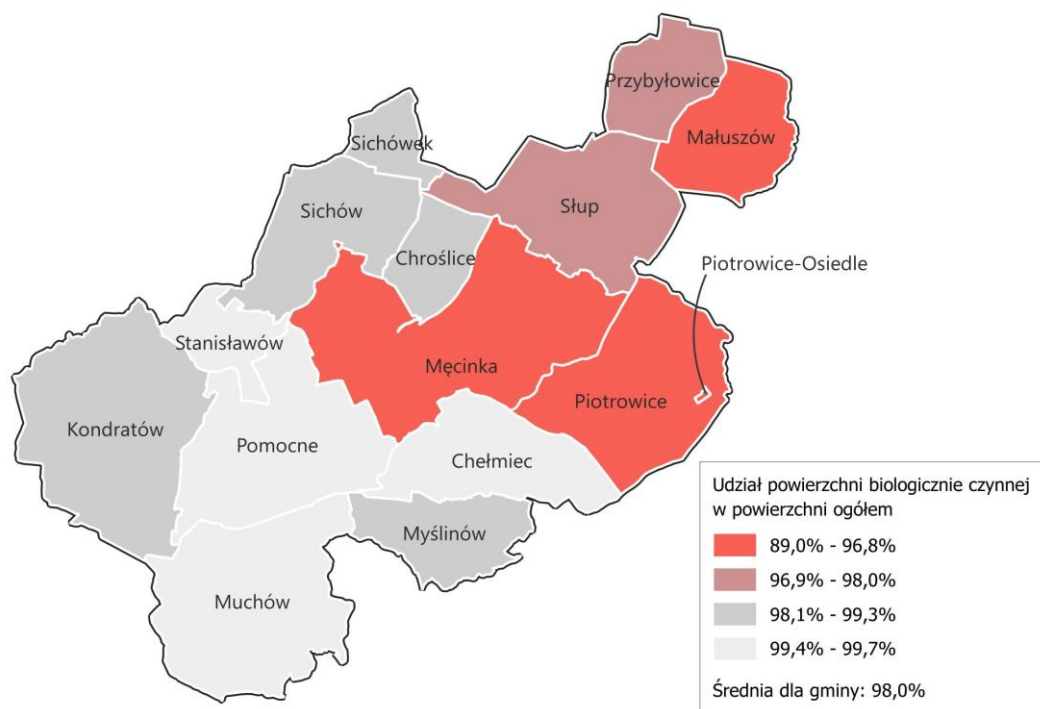
Obszar porównawczy	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	99,4%
Chroślice	98,2%
Kondratów	99,3%

Obszar porównawczy	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem
Małuszów	96,7%
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	96,2%
Muchów	99,4%
Myślinów	98,4%
Piotrowice	95,8%
Piotrowice-Osiedle	89,0%
Pomocne	99,7%
Przybyłowice	97,1%
Sichów	98,4%
Sichówek	98,5%
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	96,9%
Stanisławów	99,5%
Gmina Męcinka	98,0%

Źródło: opracowanie własne.

W poszczególnych jednostkach wartości te wahały się od 89,0% do 99,7%. Najmniejszy udział powierzchni biologicznie czynnej charakteryzuje obszar porównawczy Piotrowice-Osiedle, a następnie Piotrowice. Największy udział powierzchni przepuszczalnych występuje w obszarze Pomocne, Muchów, Chełmiec i Stanisławów, a więcej obszarów które są nieco oddalone od ścisłego centrum i charakteryzują się niższą gęstością zaludnienia i zabudowy, przy jednoczesnym większym udziale obszarów zielonych i leśnych, co korzystnie wpływa na środowisko.

Grafika 20 Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem

Źródło: opracowanie własne.

3.6 Sfera techniczna

Ostatnią analizowaną sferą jest sfera techniczna, która umożliwia identyfikację kondycji obszaru oraz aktualnego zagospodarowania i wyzwań, jak i problemów dotyczących dostępności budynków do osób ze szczególnymi potrzebami, jak i stanu budynków i przestrzeni. W tym celu przeanalizowano dane dotyczące dostosowania obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, poziomu termomodernizacji w gminie, jak również zagęszczenia obiektów zabytkowych i pomników przyrody.

Pierwszy wskaźnik dotyczył liczby zabytków i pomników przyrody w przeliczeniu na 1 km². Wskaźnik ten pokazuje zagęszczenie obiektów chronionych na danym obszarze. Może świadczyć o bogactwie kulturowym i przyrodniczym, ale jego zbyt wysoka wartość jest niekorzystna. Oznacza bowiem duże ograniczenia w rozwoju przestrzennym, wysokie koszty utrzymania i ochrony zabytków i dbałości o pomniki przyrody oraz trudności w planowaniu inwestycji. Nadmiar takich obiektów może też prowadzić do presji turystycznej i degradacji środowiska, dlatego im więcej ich na niewielkiej powierzchni, tym gorzej dla zrównoważonego rozwoju gminy. Wskaźnik dla gminy wynosił 4,69.

Tabela 16 Liczba zabytków i pomników przyrody na km²

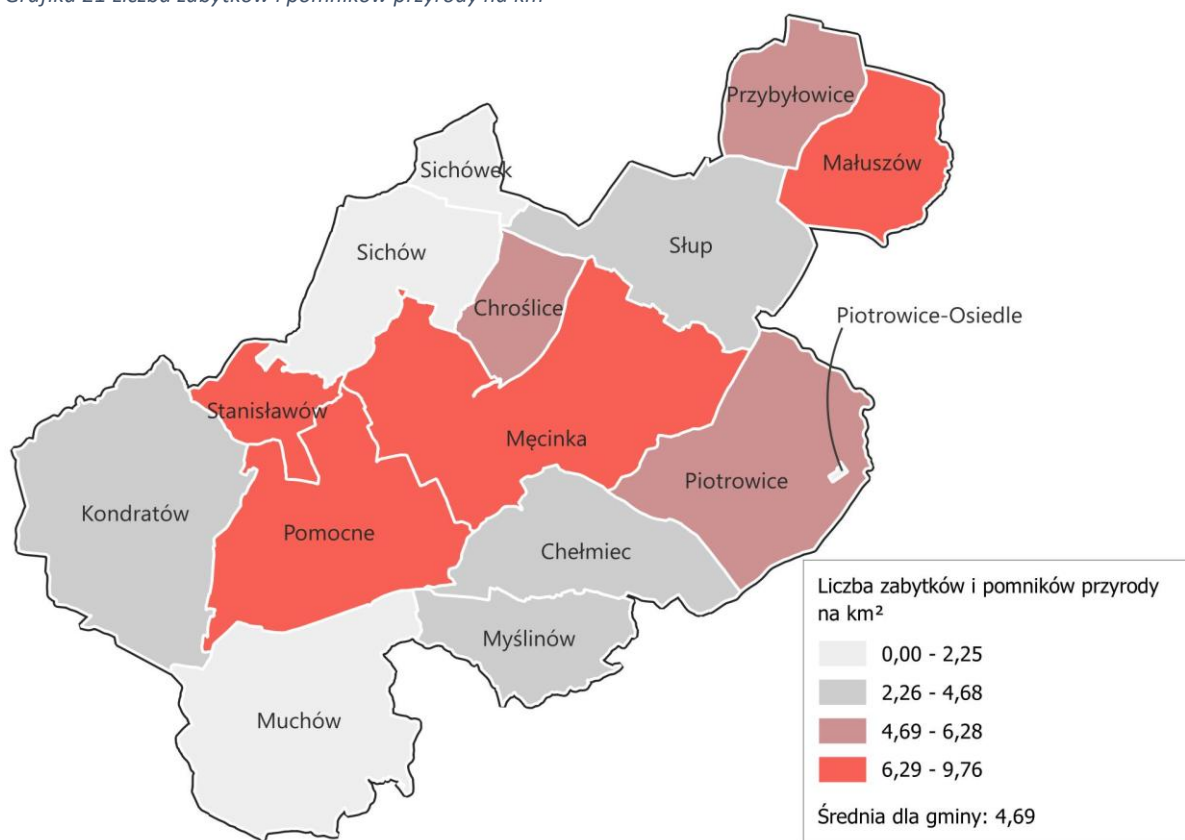
Obszar porównawczy	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	3,09
Chroślice	5,73
Kondratów	4,21
Małuszów	7,58
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	7,29
Muchów	1,34
Myślinów	3,18
Piotrowice	5,62
Piotrowice-Osiedle	0,00
Pomocne	6,82
Przybyłowice	5,32
Sichów	2,09
Sichówek	2,18
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	2,33
Stanisławów	9,76
Gmina Męcinka	4,69

Źródło: opracowanie własne.

Największe natężenie i kumulację zabytków na 1 km² odnotowuje się szczególnie w centralnej części gminy, w obszarach: Męcinka, Stanisławów i Pomocne, a także w obszarze Małuszów. Na terenie gminy odnotowano 37 pomników przyrody oraz 656 zabytków, z czego najwięcej zabytków w Męcince, a pomników w obszarze Chełmiec. Wśród zabytków można wymienić drogę krzyżową na

Górze Górzec wraz z kapliczką na szczycie, Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Słupie, Kościół parafialny p.w. Św. Andrzeja Ap. W Męcince, Kościół filialny p.w. Św. Jerzego w Kondratowie, Pałac w Muchowie, Ruiny pałacu barokowego w Piotrowicach czy dawną lodownię w Muchowie⁶. Utrzymanie dużej liczby zabytków wymaga wysokich nakładów finansowych na konserwację, renowację i ochronę. Podobnie pomniki przyrody, takie jak np. stare drzewa wymagają stałej opieki, monitorowania i zabiegów pielęgnacyjnych. Konieczność zadbania o zabytki i pomniki przyrody generuje koszty w poszczególnych obszarach i może ograniczać innego rodzaju inwestycje, a tym samym wpływać na wolniejszy rozwój obszarów.

Grafika 21 Liczba zabytków i pomników przyrody na km²

Źródło: opracowanie własne.

Z punktu widzenia ogólnopolskiej tendencji związanej ze starzeniem się społeczności, jak również w związku z obecnością w przestrzeni gminy osób ze szczególnymi potrzebami, kluczowe jest zapewnienie dostępności w przestrzeniach publicznych, jak również w obiektach użyteczności publicznej. W gminie znajdują się 34 obiekty, z czego 7 z nich wymaga dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami, co stanowi około 21% wszystkich obiektów. Największe potrzeby widoczne są w obszarze Słup. W obszarze Piotrowice-Osiedle oraz Sichówek nie znajdują się tego rodzaju

⁶ <https://www.mecinka.pl/dlaturysty/zabytki-mainmenu-134/warto-zobaczainmenu-141.html>

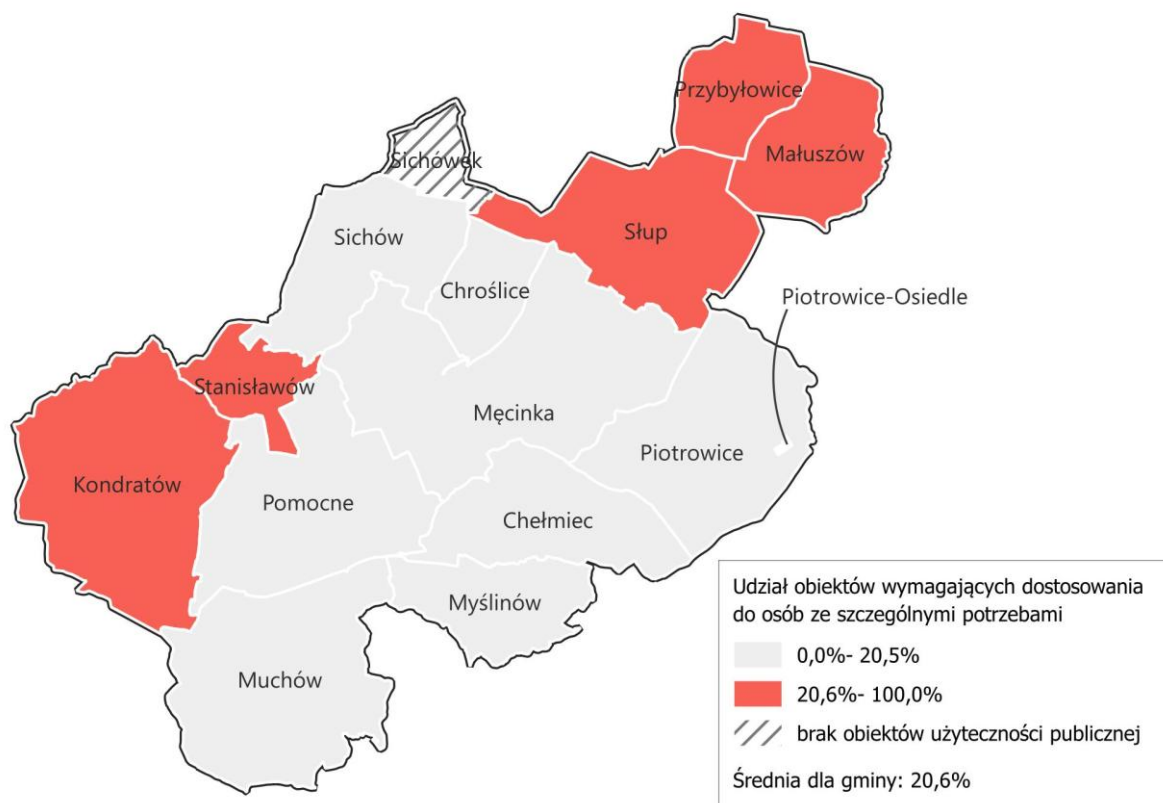
obiekty. Wśród obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami można wymienić m.in. świetlice wiejskie. Zapewnienie dostępności tego rodzaju obiektów, podnoszenie ich stanu technicznego, modernizacja oraz wdrażanie nowoczesnych rozwiązań pozwoli na bardziej komfortowe korzystanie z ich przestrzeni oraz tworzenie miejsc atrakcyjnych z punktu widzenia integracji mieszkańców.

Tabela 17 Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami

Obszar porównawczy	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczycze)	0,0%
Chroślice	0,0%
Kondratów	50,0%
Małuszów	50,0%
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	16,7%
Muchów	0,0%
Myślinów	0,0%
Piotrowice	0,0%
Piotrowice-Osiedle	-
Pomocne	0,0%
Przybyłowice	50,0%
Sichów	0,0%
Sichówek	-
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	100,0%
Stanisławów	50,0%
Gmina Męcinka	20,6%

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 22 Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami

Źródło: opracowanie własne.

Ostatni analizowany wskaźnik obrazuje potrzeby w zakresie termomodernizacji. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja jest bardziej niekorzystna, ponieważ oznacza to duże straty energii, wysokie koszty utrzymania budynków oraz niską efektywność energetyczną, a tym samym kryzys w sferze technicznej. Wysoki udział takich obiektów świadczy również o zaniedbaniach inwestycyjnych i konieczności poniesienia dużych nakładów finansowych na modernizację infrastruktury publicznej. Taka sytuacja negatywnie wpływa na budżet oraz komfort użytkowników obiektów.

Tabela 18 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji

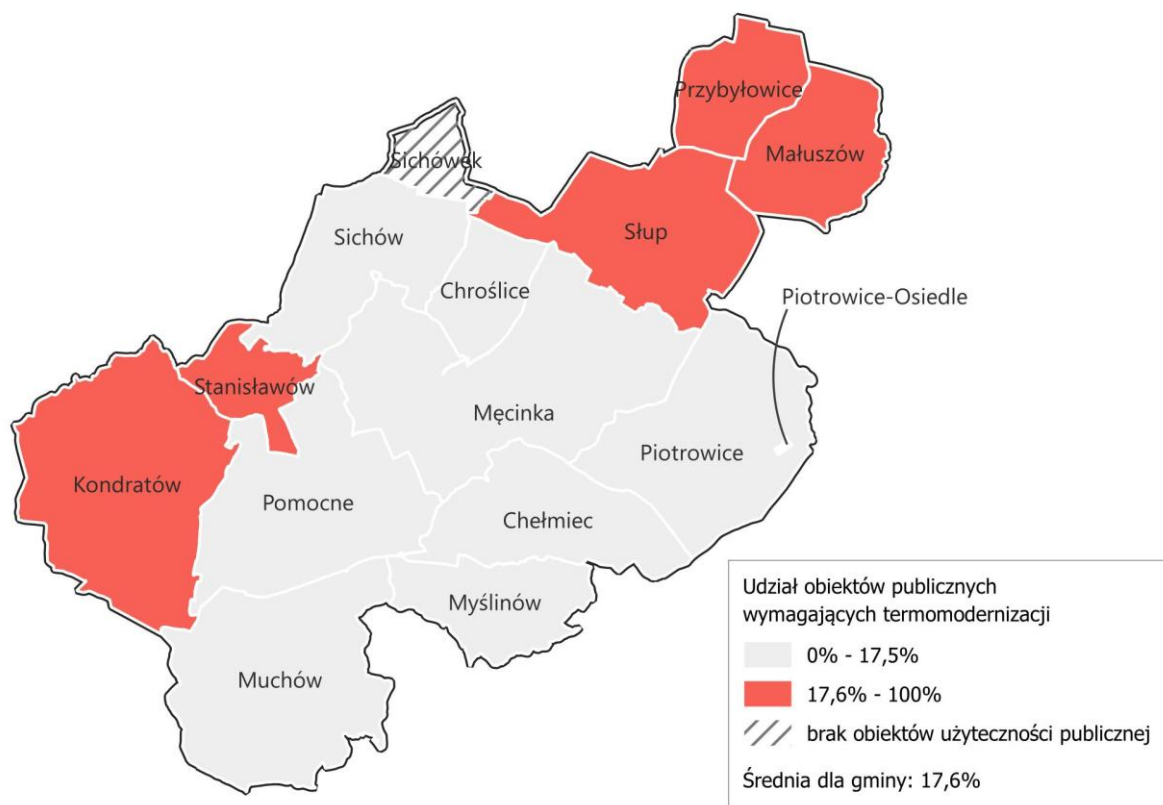
Obszar porównawczy	Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji
Chelmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	0,0%
Chroślice	0,0%
Kondratów	50,0%
Małuszów	50,0%
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	8,3%
Muchów	0,0%
Myślinów	0,0%
Piotrowice	0,0%
Piotrowice-Osiedle	-
Pomocne	0,0%
Przybyłowice	50,0%

Obszar porównawczy	Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji
Sichów	0,0%
Sichówek	-
Słup (z osiedlem Słup-Osiedle)	100,0%
Stanisławów	50,0%
Gmina Męcinka	17,6%

Źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik dla gminy wynosił 17,6% co oznacza, że termomodernizacji wymaga 6 obiektów, które zlokalizowane są w obszarze: Kondratów, Małuszów, Męcinka, Przybyłowice, Słup oraz Stanisławów. Największe potrzeby widoczne są w obszarze Słup – ponieważ znajduje się tam jeden obiekt, który nie jest dostosowany i wymaga termomodernizacji. Wśród obiektów wymagających termomodernizacji w gminie można wymienić m.in. budynek byłego ośrodka zdrowia czy świetlice wiejskie.

Grafika 23 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji

Źródło: opracowanie własne.

3.7 Podsumowanie

Podsumowanie analizy – sfera społeczna

Diagnoza delimitacyjna została przeprowadzona w oparciu o zestaw wskaźników w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego, czyli takiego, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jedno niekorzystne zjawisko w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. W opracowaniu dokonano analizy wszystkich wymienionych sfer, korzystając z danych pochodzących z różnych źródeł, co wskazano w rozdziale metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego. Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji, szczególny nacisk położono na diagnozę sytuacji społecznej, dla której dostępny jest najszerszy i najbardziej szczegółowy zakres danych, umożliwiający porównanie jednostek i zidentyfikowanie, w których z nich widoczna jest szczególna kumulacja problemów społecznych.

Poniżej zaprezentowano zbiorczo wartości analizowanych wskaźników w sferze społecznej oraz ich wartości zestandaryzowane, na podstawie, których obliczono wartość syntetycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych obszarów i całej gminy Męcinka.

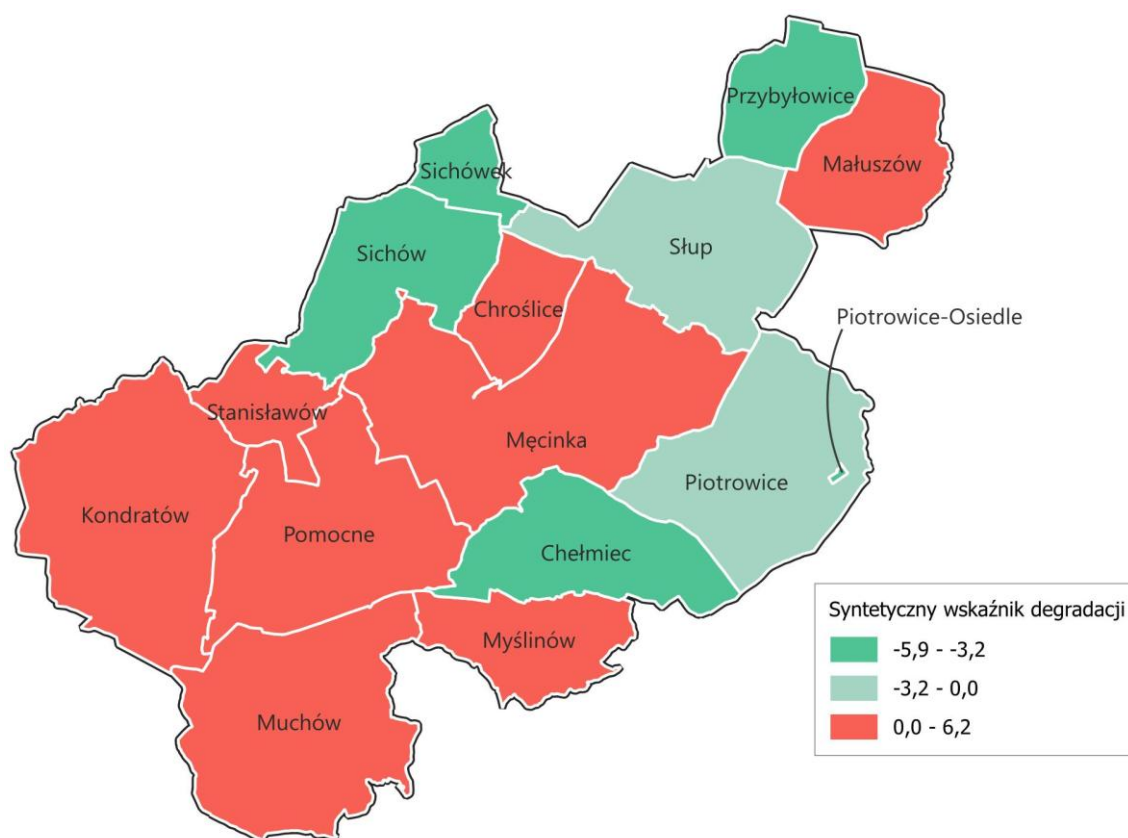
Tabela 19 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników

Obszar porównawczy	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	pr
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	8,0	-5,3	26,7	18,7	18,7	10,7	
Chroślice	-8,5	4,2	16,9	72,0	55,1	21,2	
Kondratów	0,0	-18,7	26,2	67,4	59,9	15,0	
Małuszów	-2,8	31,2	36,8	31,2	31,2	11,3	
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	-2,2	16,6	33,2	28,8	26,6	7,8	
Muchów	-6,6	-6,6	46,4	39,7	33,1	6,6	
Myślinów	0,0	5,3	37,4	32,1	16,0	5,3	
Piotrowice	-7,4	-0,9	29,8	27,0	6,5	6,5	
Piotrowice-Osiedle	15,6	15,6	29,8	0,0	0,0	0,0	
Pomocne	6,4	-6,4	44,7	44,7	16,0	16,0	
Przybyłowice	-12,7	67,8	25,4	4,2	4,2	0,0	
Sichów	-6,2	27,8	18,5	12,3	9,3	12,3	
Sichówek	14,3	85,7	71,4	14,3	14,3	0,0	
Skup (z osiedlem Skup							

Tabela 20 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna - wartości zestandaryzowane

Obszar porównawczy	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	Opr. m
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	-1,0	0,7	-0,5	-0,5	-0,2	0,1	
Chroślice	0,8	0,4	-1,2	2,0	1,7	1,3	
Kondratów	-0,2	1,2	-0,6	1,8	2,0	0,6	
Małuszów	0,2	-0,5	0,2	0,1	0,4	0,1	
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	0,1	0,0	0,0	-0,1	0,2	-0,3	
Muchów	0,6	0,8	0,9	0,5	0,5	-0,4	
Myślinów	-0,2	0,3	0,3	0,1	-0,4	-0,6	
Piotrowice	0,7	0,6	-0,3	-0,1	-0,9	-0,4	
Piotrowice-Osiedle	-1,9	0,0	-0,3	-1,4	-1,3	-1,2	
Pomocne	-0,9	0,8	0,8	0,7	-0,4	0,7	
Przybyłowice	1,2	-1,8	-0,6	-1,2	-1,0	-1,2	
Sichów	0,5	-0,4	-1,1	-0,8	-0,8	0,3	

Grafika 24 Syntetyczny wskaźnik degradacji

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wyżej wymienionych czynników społecznych, które determinują konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych wykazała, że obszarami wyróżniającymi się, w których widoczne jest najwyższe natężenie oraz kumulacja problemów społecznych (zobrazowanych wartością wskaźnika syntetycznego analizowanych danych, przekraczającego 0) przy jednoczesnym występowaniu potencjalnych zagrożeń ich nasilenia oraz rozprzestrzenienia się i wpływu na dalsze części gminy są następujące obszary:

- Chroślice,
- Kondratów,
- Małuszów,
- Męcinka,
- Muchów,
- Myślinów,
- Pomocne,
- Stanisławów.

Podsumowanie analizy – sfera pozaspołeczna

Kluczowe znaczenie w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego mają negatywne zjawiska zachodzące w sferze społecznej. Jednakże zgodnie z ustawą o rewitalizacji, za obszar zdegradowany uznaje się taki teren, na którym oprócz problemów społecznych występują również niekorzystne zjawiska, w co najmniej jednej z innych sfer – gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej czy technicznej. W poniższej tabeli zaprezentowano wartości wskaźników ze sfery pozaspołecznej wraz z odniesieniem ich do średniej gminnej, co pozwala na identyfikację obszarów kryzysowych, w których odnotowuje się negatywne zjawiska w wymienionych wyżej sferach.

Analizy dokonywano na podstawie 12 wskaźników, które pozawalały na diagnozę sytuacji w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W poszczególnych obszarach odnotowano od 3 do 9 problemów w analizowanych sferach. W obszarach Chroślice, Małuszów, Męcinka, Piotrowice i Sichów, odnotowano problemy w każdej ze sfer, z czego w obszarach Małuszów, Męcinka i Piotrowice, liczba występujących problemów była najwyższa. Jednakże Piotrowice były obszarem, w którym nie odnotowano kryzysu w sferze społecznej, co powoduje, że obszar ten nie może być zaklasyfikowany jako obszar zdegradowany, a tym samym nie będzie wskazany jako obszar rewitalizacji.

Tabela 21 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery

Obszar porównawczy	SFERA								
	GOSPODARCZA		ŚRODOWISKOWA				PRZESTRZENIO-FUNKCYJONALNA		
	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowozarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t]	Średnie roczne stężenie PM2.5	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców	Dostępność terenów rekreacyjnych na 1000 mieszkańców	Udział powierzchni biologicznie czynnej na 1000 og.
Chełmiec (z przysiółkiem Jerzyków i osadą Raczyce)	53,5	0,0	79,4	9,7	27,0%	47,4%	2,7	5,3	99,0
Chroślice	67,8	0,0	352,9	10,1	3,4%	49,1%	4,2	8,5	98,0
Kondratów	44,9	3,7	69,6	9,6	0,0%	45,7%	7,5	7,5	99,0
Małuszów	85,0	0,0	184,8	10,5	8,2%	32,5%	5,7	2,8	96,0
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	55,4	0,0	100,6	10,2	0,0%	61,2%	11,1	5,5	96,0
Muchów	53,0	0,0	371,3	9,5	64,1%	31,8%	6,6	13,2	99,0
Myślinów	74,9	-5,3	497,2	9,3	1,3%	45,1%	5,3	5,3	98,0
Piotrowice	54,0	0,0	58,1	10,9	20,4%	33,7%	2,8	2,8	99,0
Piotrowice-Osiedle	85,9	7,8	0,0	11,6	0,0%	6,1%	0,0	7,8	89,0
Pomocne	38,3	-3,2	332,6	9,5	0,0%	44,2%	12,8	6,4	99,0
Przybyłowice	89,0	4,2	135,4	10,5	22,5%	28,7%	16,9	16,9	97,0
Sichów	40,1	3,1	330,9	9,9	18,8%	3,1	3,1		98,0
Sichówek	85,7	0,0	531,2	10,4	0,0%	47,9%	0,0	14,3	98,0

4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Definicja rewitalizacji wskazana w ustawie o rewitalizacji, wskazuje, że jest to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowany terytorialnie, prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Jednym z istotnych elementów tego procesu jest wykorzystanie potencjału oraz warunków charakteryzujących obszar przeznaczony do rewitalizacji. Skuteczna realizacja działań rewitalizacyjnych jest możliwa tylko poprzez ich odpowiednie zaplanowanie. Kluczowe jest dokładne określenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru objętego procesem rewitalizacji. Pełna diagnoza delimitacyjna oraz prowadzona analiza w każdej z wymienionych sfer mają na celu właśnie ustalenie granic tych obszarów.

Zgodnie z przepisami art. 9. ust. 1 ustawy o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) Gospodarczych - w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) Środowiskowych - w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych - w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych, w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie

energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W gminie Męcinka, obszarami w których odnotowano najwyższe natężenie negatywnych zjawisk społecznych (kryzys) są obszary, dla których syntetyczny wskaźnik degradacji społecznej przyjął najwyższą wartość (powyżej 0), i są to: Chroślice, Kondratów, Małuszów, Męcinka, Muchów, Myślinów, Pomocne i Stanisławów. W tych obszarach odnotowano również występowanie, co najmniej jednego zjawiska w sferze pozaspółecznej, co spowodowało, że obszary te zostały uznane za obszary zdegradowane.

Tabela 22 Obszar zdegradowany

Obszar porównawczy	Liczba ludności	Procent ludności	Powierzchnia (km ²)	% powierzchni	Liczba zdiagnozowanych zjawisk w sferze pozaspółecznej
Chroślice	236	4,7%	4,4	3,0%	5/12
Kondratów	267	5,3%	18,5	12,5%	4/12
Małuszów	353	7,1%	7,5	5,1%	9/12
Męcinka (z przysiółkiem Nowa Męcinka i osadą Bogaczów)	903	18,0%	21,4	14,5%	8/12
Muchów	151	3,0%	16,4	11,1%	5/12
Myślinów	187	3,7%	6,6	4,5%	5/12
Pomocne	313	6,3%	15,0	10,1%	5/12
Stanisławów	129	2,6%	3,9	2,6%	6/12
Obszar zdegradowany	2 539	50,7%	93,7	63,4%	-
Gmina Męcinka	5 003	100,0%	147,8	100,0%	-

Źródło: opracowanie własne.

Wskazany w gminie Męcinka obszar zdegradowany cechuje się wysoką kumulacją negatywnych zjawisk społecznych, przy jednoczesnym występowaniu niekorzystnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Obszar zdegradowany zamieszkuje 2 539 osób, co stanowi 50,7% mieszkańców gminy, a jego powierzchnia wynosi 93,7 km², co stanowi 63,4% powierzchni gminy.

Grafika 25 Obszar zdegradowany

Źródło: opracowanie własne.

5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji Gminy Męcinka

Zgodnie z zapisami art. 10 ust. 1 ustawy o rewitalizacji - Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa art. 9 ust.1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Dodatkowo zgodnie z art. 10 ust.. 2 Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Wskazany w gminie Męcinka obszar zdegradowany cechuje się wysoką kumulacją negatywnych zjawisk społecznych, przy jednoczesnym występowaniu niekorzystnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Obszar zdegradowany zamieszkuje 2 539 osób, co stanowi 50,7% mieszkańców gminy, a jego powierzchnia wynosi 93,7 m², co stanowi 64,4% powierzchni gminy.

Zgodnie z wytycznymi wskazanymi w ustawie o rewitalizacji dotyczącymi liczby ludności i powierzchni obszaru rewitalizacji, musiał on zostać zawężony o tereny niezamieszkałe, czy takie, na których nie ma możliwości prowadzenia działań rewitalizacyjnych. W granicach obszaru rewitalizacji znalazły się części dwóch obszarów zdegradowanych – Męcinki i Małuszów, w których występuje kryzys w sferze społecznej, a skala problemów w pozostałych sferach, na tle innych obszarów porównawczych była najwyższa. Ponadto Męcinka stanowi siedzibę gminy, centrum administracyjno-usługowe, a więc ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

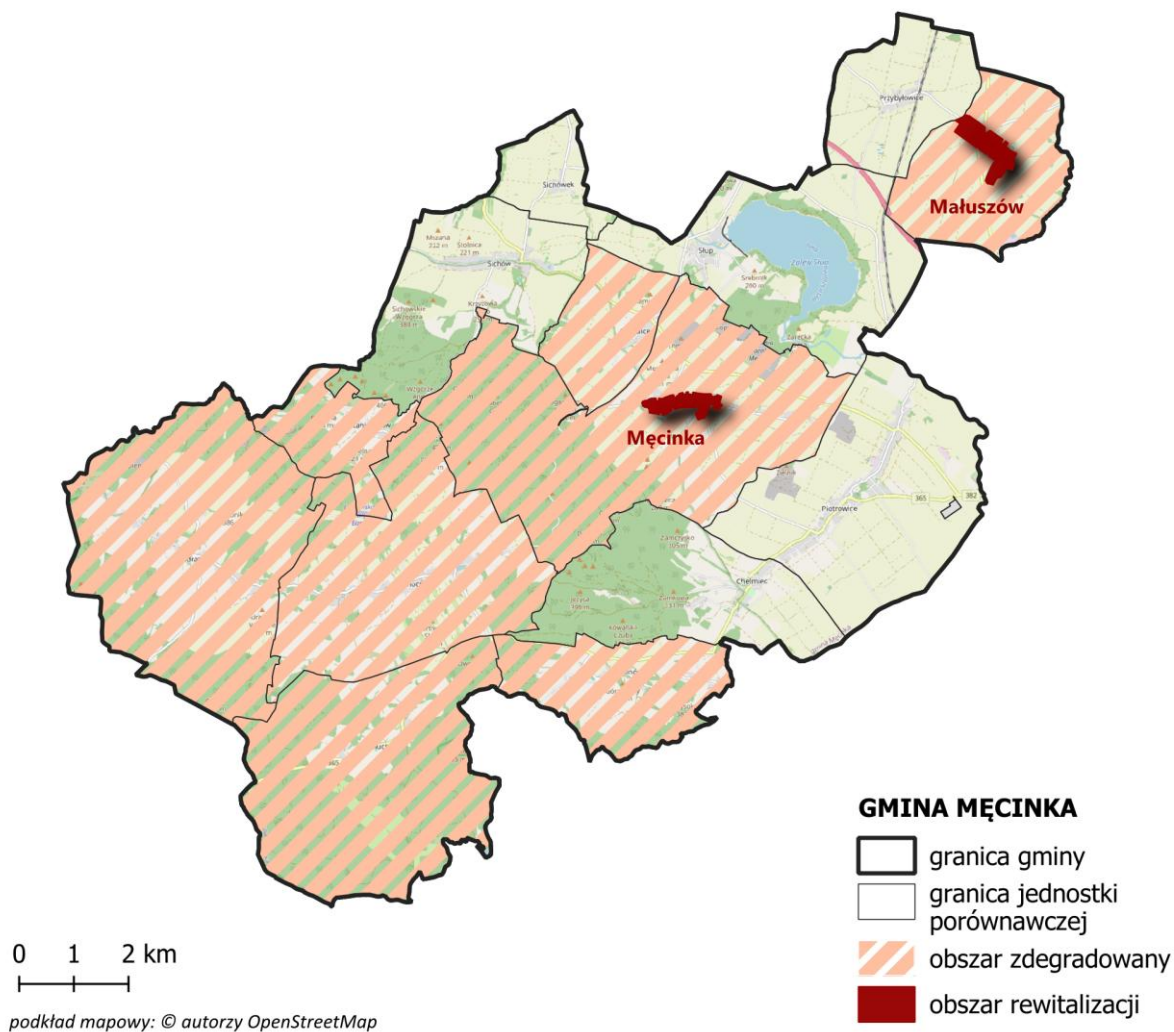
Obszar rewitalizacji ma powierzchnię 929 663,19 m² co stanowi 0,63% całej powierzchni gminy, liczba zamieszkującej na jego terenie ludności wynosi 872 osób, co stanowi 17,4% populacji gminy Męcinka. Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą delimitacyjną obszar ten cechuje intensywne natężenie problemów społecznych, a także współwystępowaniem negatywnych zjawisk w sferach gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Tabela 23 Obszar rewitalizacji w gminie Męcinka

	Liczba ludności	% ludności	Powierzchnia [m ²]	% powierzchni
Podobszar rewitalizacji Małuszów	341	6,8%	545 418,88	0,37%
Podobszar rewitalizacji Męcinka	531	10,6%	384 244,31	0,26%
Obszar rewitalizacji	872	17,4%	929 663,19	0,63%

Źródło: opracowanie własne.

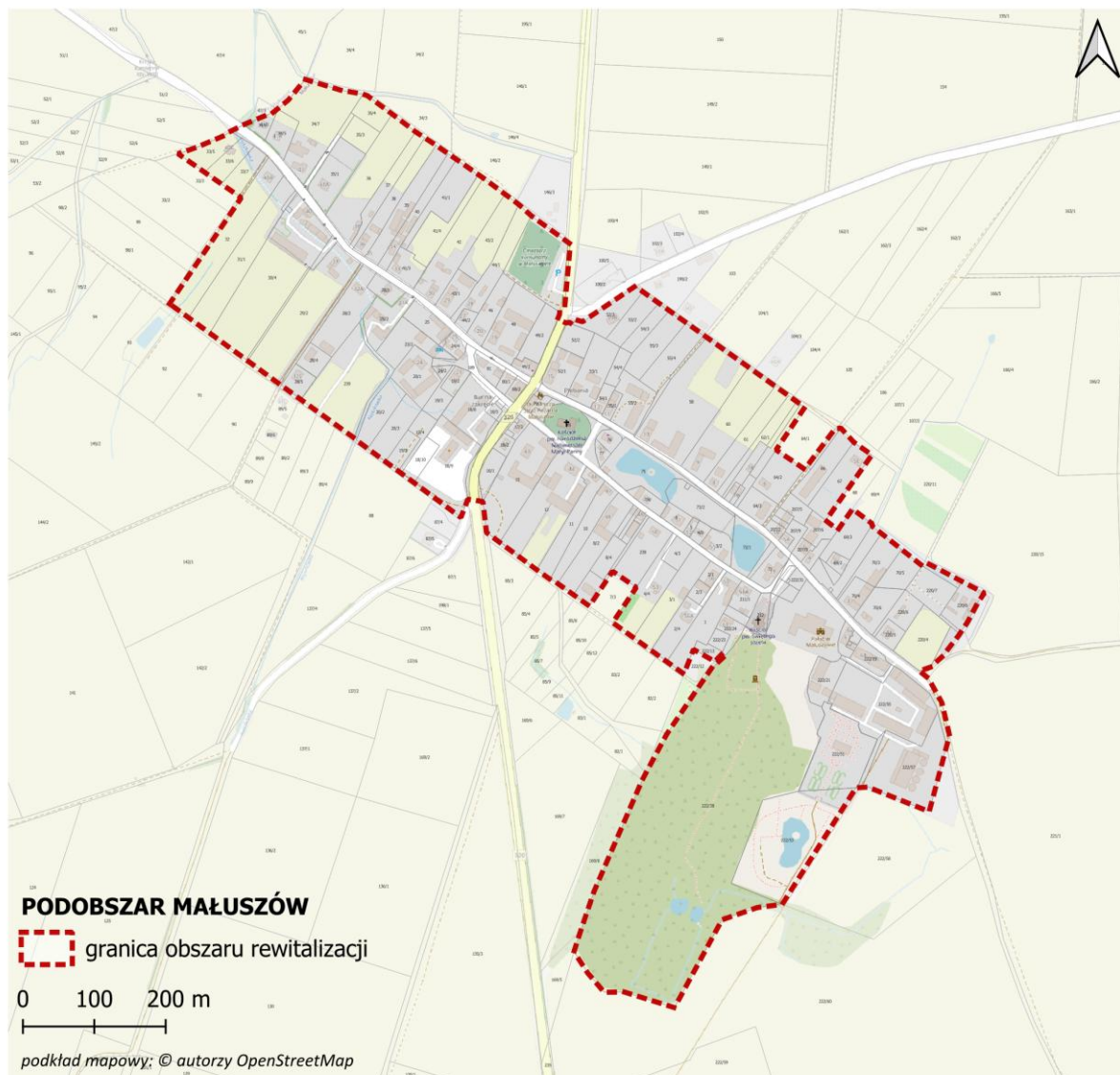
Grafika 26 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

W granicach obszaru rewitalizacji znalazły się dwa podobszary:

Podobszar rewitalizacji Małuszów – podobszar ma powierzchnię 545 418,88 m² i zamieszkuje go 341 osób. Na obszarze tym znajdują się zbiorniki wodne (stawy), ciekі wodne oraz tereny zielone. Zlokalizowane są tam kościoły (narodzenia NMP oraz św. Józefa), Pałac Małuszów wraz z parkiem przypałacowym, budynek OSP czy cmentarz komunalny. Obszar przecina droga wojewódzka nr 333.

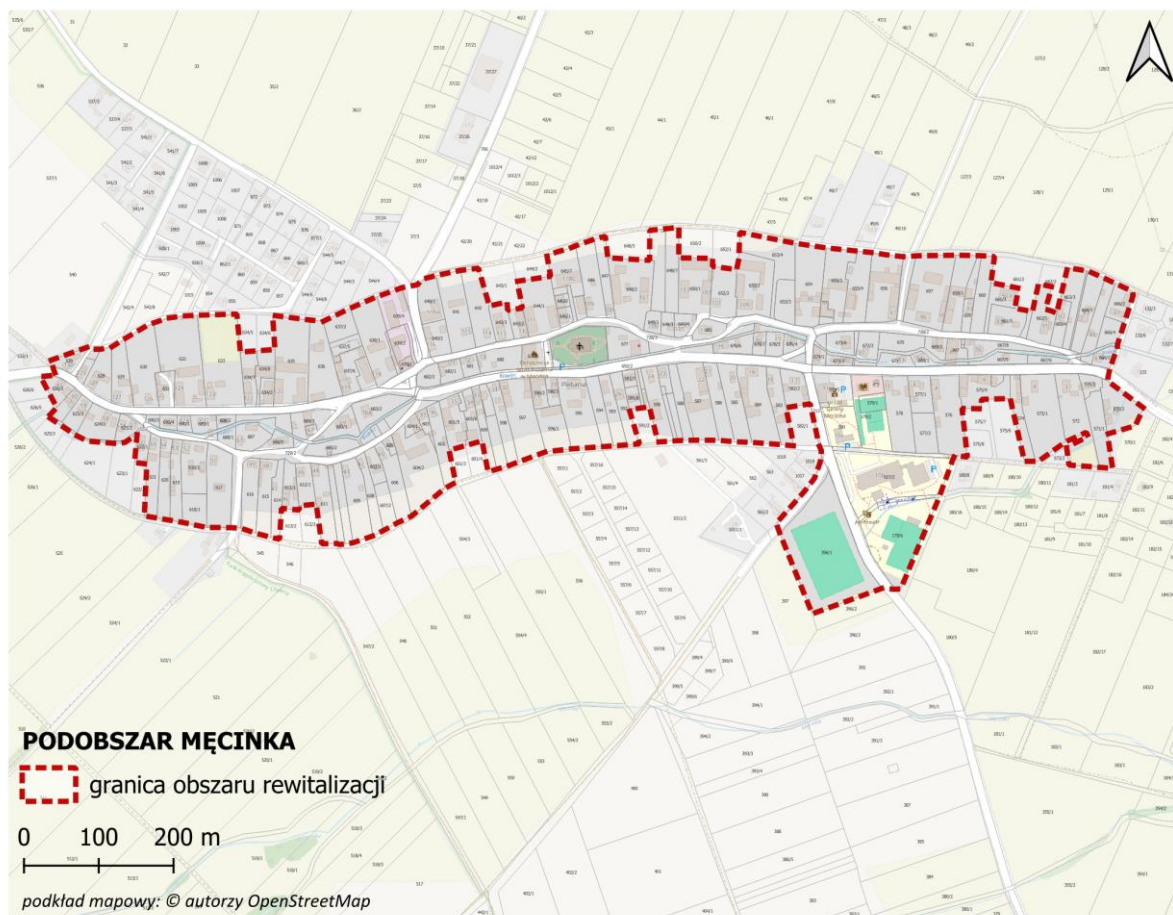
Grafika 27 Podobszar rewitalizacji Małuszów

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar rewitalizacji Męcinka - podobszar ma powierzchnię 384 244,31 m² i zamieszkuje go 531 osób. Obszar ten stanowi centrum administracyjne gminy, znajduje się tam Urząd Gminy. Na tym obszarze zlokalizowany jest również budynek OSP, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, poczta polska, zespół szkół. W centralnej części obszaru znajduje się Kościół Rzymskokatolicki pw. św. Andrzeja. Południowa część obszaru obejmuje tereny sportowe – boiska m.in. boisko sportowe w Męcince.

Grafika 28 Podobszar rewitalizacji Męcinka

Źródło: opracowanie własne.

Spis tabel i grafik

Tabela 1 Podział gminy na obszary porównawcze z uwzględnieniem ich powierzchni i populacji.....	7
Tabela 2 Katalog wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego.....	9
Tabela 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	12
Tabela 4 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	16
Tabela 5 Wskaźniki dotyczące pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	17
Tabela 6 Liczba przestępstw i zdarzeń drogowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	20
Tabela 7 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.....	23
Tabela 8 Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	24
Tabela 9 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t].....	27
Tabela 10 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	28
Tabela 11 Średnie roczne stężenie PM2.5.....	30
Tabela 12 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym.....	31
Tabela 13 Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców	33
Tabela 14 Dostępność terenów rekreacyjnych na 1000 mieszkańców.....	34
Tabela 15 Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	35
Tabela 16 Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	37
Tabela 17 Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	39
Tabela 18 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	40
Tabela 19 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników	43
Tabela 20 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna - wartości zestandaryzowane	44
Tabela 21 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery.....	47
Tabela 22 Obszar zdegradowany.....	49
Tabela 23 Obszar rewitalizacji w gminie Męcinka.....	51
 Grafika 1 Obszary porównawcze w gminie Męcinka.....	 8
Grafika 2 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	14
Grafika 3 Saldo migracji na 1000 mieszkańców	14
Grafika 4 Saldo migracji na 1000 mieszkańców	15
Grafika 5 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	16
Grafika 6 Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	18
Grafika 7 Liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	19
Grafika 8 Liczba osób, którym przyznano decyzję świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	20
Grafika 9 Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców.....	21
Grafika 10 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców.....	22
Grafika 11 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	23
Grafika 12 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.....	25
Grafika 13 Różnica pomiędzy nowozarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	26
Grafika 14 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [t].....	28
Grafika 15 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	29
Grafika 16 Średnie roczne stężenie PM2.5.....	31

Grafika 17 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym	32
Grafika 18 Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców	34
Grafika 19 Dostępność terenów rekreacyjnych na 1000 mieszkańców	35
Grafika 20 Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	36
Grafika 21 Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	38
Grafika 22 Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	40
Grafika 23 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	41
Grafika 24 Syntetyczny wskaźnik degradacji	45
Grafika 25 Obszar zdegradowany	50
Grafika 26 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji	52
Grafika 27 Podobszar rewitalizacji Małuszów	53
Grafika 28 Podobszar rewitalizacji Męcinka	54